

Identifying the Components of the Tendency to Smoke in Young People from the Experts' Perspective: A Qualitative Analysis

Youssef Habibi¹, Atousa Kalantar Hormozi², Qiumars Farahbakhsh³
Hossein Salimi Bajestani⁴, Mohammad Asgari⁵

1. PhD Student Counseling, Department of Counseling, Faculty of psychology and educational sciences, Allameh Tabatabaie i University, Tehran, Iran.
2. (Author) PHD Counseling, Associate Professor, Department of Counseling, Faculty of psychology and educational sciences, Allameh Tabatabaie i University, Tehran, Iran.
3. PHD Counseling, Associate Professor, Department of Counseling, Faculty of psychology and educational sciences, Allameh Tabatabaie i University, Tehran, Iran.
4. PHD Counseling, Associate Professor, Department of Counseling, Faculty of psychology and educational sciences, Allameh Tabatabaie i University, Tehran, Iran.
4. PHD Educational Psychology, Associate Professor, Department of Counseling, Faculty of psychology and educational sciences, Allameh Tabatabaie i University, Tehran, Iran.

ABSTRACT

The article is taken from a doctoral dissertation

Received: 03/11/1399 - Accepted: 06/03/1400

Aim: The aim of this study was to identify the components of smoking tendency in youth from the perspective of addiction and smoking experts. **Methods:** in this study, a qualitative approach and thematic analysis method were used. Participants included experts in the fields of addictions and smoking and smokers (therapists, researchers, professors and teachers) in 1399 who were selected using purposive sampling. Sampling was done using interview tools (semi-structured) in order to receive the data until the saturation point and then the collected information was analyzed by coding method (main and secondary). **Findings:** The analysis of the research findings led to the extraction of 85 primary concepts, 38 subcategories and 15 main categories, according to which, the main categories of smoking tendency in youth were: 1. The effective role of relatives in consumption, 2. Inefficient atmosphere of the family predisposing to consumption, 3. Motivation of peer groups in consumption, 4. Media coverage of smoking, 5. Influence of famous personalities, 6. Facilitating society in consumption, 7. Favorable consumption conditions in public recreation area, 8. Easy access to cigarettes, 9. Cognitive distortions about smoking, 10. Inefficient psychological causes, 11. Reverse reaction to superficial inhibitors in consumption, 12. Weak adaptive skills, 13. Consideration of behavioral attractiveness, 14. Media's superficial portrayal of the harms of consumption, and 15. Recreational consumption. Finally, the combination of the main categories led to the extraction of two core themes, including the interpersonal components, the extra-personal component, and the intrapersonal components of the tendency to smoke in youth. **Conclusions:** The present study showed that youth are affected by interpersonal and extra-personal factors such as the media, family, society and the atmosphere of peers with common interests or intrapersonal dimensions like psychological disorders, famous characters in movies, or skill weaknesses are more likely to tend to smoke and continue smoking.

Keywords: Youth, cigarette smoking, effective components, experts, qualitative analysis

فصلنامه علمی پژوهشهای مشاوره
انجمن مشاوره ایران
جلد ۲۱، شماره ۸۱، بهار ۱۴۰۱
مقاله پژوهشی

e-issn:4018-2717

p-issn:400-2717X

DOI: 10.18502/qjcr.v21i81.9490

شناسایی مؤلفه‌های گرایش به مصرف سیگار در جوانان از دیدگاه متخصصان؛ یک تحلیل کیفی

یوسف حبیبی^۱، آتوسا کلانتر هرمزی^۲، کیومرث فرحبخش^۳، حسین سلیمی بجمستانی^۴، محمد عسگری^۵

- ب
۱. دانشجوی دکتری مشاوره، گروه مشاوره، دانشکده روان‌شناسی و علوم تربیتی، دانشگاه علامه طباطبائی، تهران، ایران.
۲. نویسنده مسئول) دکتری مشاوره، دانشیار، گروه مشاوره، دانشکده روان‌شناسی و علوم تربیتی، دانشگاه علامه طباطبائی، تهران، ایران. Kalantarhormozi@atu.ac.ir
۳. دکتری مشاوره، دانشیار، گروه مشاوره، دانشکده روان‌شناسی و علوم تربیتی، دانشگاه علامه طباطبائی، تهران، ایران.
۴. دکتری مشاوره، دانشیار، گروه مشاوره، دانشکده روان‌شناسی و علوم تربیتی، دانشگاه علامه طباطبائی، تهران، ایران.
۵. دکتری روان‌شناسی تربیتی، دانشیار، گروه سنجش و اندازه‌گیری، دانشکده روان‌شناسی و علوم تربیتی، دانشگاه علامه طباطبائی، تهران، ایران.

(صفحات ۳۹-۷۸)

مقاله مستخرج از رساله دکتری می‌باشد

چکیده

هدف: هدف پژوهش حاضر شناسایی مؤلفه‌های گرایش به مصرف سیگار در جوانان از نگاه متخصصان حوزه اعتیاد و سیگار بود. روش: در این مطالعه از رویکرد کیفی و شیوه تحلیل مضمون استفاده گردید. شرکت‌کنندگان شامل متخصصان حوزه اعتیاد و سیگار (درمانگران، پژوهشگران، اساتید و مدرسان) در سال ۱۳۹۹ بودند که با استفاده از روش نمونه‌گیری هدف‌مند گزینش شدند. نمونه‌گیری با استفاده از ابزار مصاحبه (نیمه‌ساختار یافته) به‌منظور دریافت داده‌ها تا مرحله اشباع نظری ادامه پیدا کرده و در ادامه اطلاعات جمع‌آوری شده با روش کدگذاری (فرعی و اصلی) تحلیل شدند. **یافته‌ها:** تحلیل یافته‌ها منجر به استخراج ۸۵ مفهوم اولیه، ۲۸ مقوله فرعی و ۱۵ مقوله اصلی گردید که بر اساس آن، مقولات اصلی گرایش به سیگار در جوانان عبارت بودند از: ۱. نقش مؤثر خویشاوندان در مصرف سیگار. ۲. جو ناکارآمد خانواده مستعدکننده مصرف سیگار. ۳. انگیزه بخشی گروه‌های هم‌تا در مصرف سیگار. ۴. سر نخ‌دهی رسانه در مصرف سیگار. ۵. تأثیرپذیری از شخصیت‌های مشهور. ۶. تسهیل‌گری جامعه در مصرف سیگار. ۷. شرایط مساعد مکان تفریح عمومی برای مصرف سیگار. ۸. دسترسی آسان به سیگار. ۹. تحریف‌شناختی از سیگار. ۱۰. علل روان‌شناختی ناکارآمدی. ۱۱. واکنش معکوس به بازدارنده‌های سطحی در مصرف سیگار. ۱۲. ضعف مهارت‌های انطباقی. ۱۳. تلقی جذابیت رفتاری. ۱۴. سطحی‌نگری رسانه‌ها در مورد آسیب‌های مصرف سیگار. ۱۵. مصرف تفننی. در نهایت ترکیب مقولات اصلی منجر به استخراج دو مضمون هسته‌ای از جمله مؤلفه‌های میان‌فردی، برون‌فردی و مؤلفه‌های درون‌فردی گرایش به سیگار در جوانان گردید. **نتیجه‌گیری:** پژوهش حاضر نشان داد که جوانان متأثر از عوامل میان‌فردی، برون‌فردی هم‌چون رسانه، خانواده، جامعه و جو هم‌تایان با علایق مشترک و یا ابعاد درون‌فردی مثل ناراحتی‌های روان‌شناختی، تأثیرپذیری از شخصیت‌های مشهور فیلم و یا ضعف‌های مهارتی، بیشتر احتمال دارد تا به سمت مصرف سیگار و ادامه آن گرایش پیدا کنند.

واژه‌های کلیدی: جوانان، مصرف سیگار، مؤلفه‌های مؤثر، متخصصان، تحلیل کیفی

تاریخ دریافت: ۱۳۹۹/۱۱/۰۲ - تاریخ پذیرش: ۱۴۰۰/۰۳/۰۶

مقدمه

جوانی^۱ زمان کسب دانش پیشرفته در یک زمینه خاص است، دستاوردی که پیامدهای مهمی در پردازش اطلاعات و خلاقیت داشته و تغییرات مهمی هم چون انتخاب حرفه، شروع کار تمام وقت و دستیابی به استقلال اقتصادی را به دنبال دارد (برک^۲، ۲۰۱۳). در این دوره، فرایندهای اساسی رشد شناختی، جسمی و عاطفی رخ داده و رفتارها و مهارت‌های مرتبط با سلامتی نمایان می‌گردد (برودر، اوکان، بوئر، برولاند، شالپ، بول‌ویگ و پن‌هیرو^۳، ۲۰۱۷). نسل جوان در آغاز این‌گونه انتخاب‌های مهم در زندگی ضرورت دارد تا این مسیر را با موفقیت طی کرده و به یک هویت منسجم دست پیدا کنند (زارع مهرجردی، سمیعی و عابدی، ۱۳۹۷). با این وجود، جوانان، فرهنگ‌ها و خرده فرهنگ‌های مربوط به آن‌ها، همیشه از لحاظ تاریخی به عنوان یک مشکل اجتماعی تلقی شده‌اند و شاید علت آن این است که فرهنگ‌های جوانان عناصری سمبولیکی را ارائه داده که می‌توانند در خارج از محدودیت‌های کلاسی و آموزشی، هویت ایجاد کنند (بریک^۴، ۲۰۱۳). از طرفی هم دوره گذار جوانان امروزی از نقش‌های اجتماعی روان‌شناختی^۵ مانند اتمام تحصیلات، اشتغال، ازدواج و فرزندآوری، در مقایسه با گذشته، کمتر به صورت خطی و تعریف شده پیش می‌رود (کوهن، کاسن، چن، هارت مارک و گوردن^۶، ۲۰۰۳). این موارد در کنار هم، دوران جوانی را تبدیل به یک بازه منحصر به فرد در طول عمر انسان کرده (گازمن و بوش^۷، ۲۰۰۷) که جزو خاص‌ترین و مخاطره آمیزترین دوره‌های زندگی هوانسانی محسوب می‌شود. هم‌چنین، شرایط و موقعیت‌هایی که شخص در این دوره تجربه می‌کند، اثرگذاری مهمی در دوره‌های بعدی

1. Youth

2. Laura, E. B

3. Bröder, J., Okan, O., Bauer, U., Bruland, D., Schlupp, S., Bollweg, T. M.,... & Pinheiro, P

4. Brake, M

5. Psychological

6. Cohen, P., Kasen, S., Chen, H., Hartmark, C., & Gordon

7. de Guzman, M. R., & Bosch, K. R

زندگی داشته که به واسطه مسئولیت‌هایی که جوان عهده‌دار است، از این دوره به عنوان با ارزش‌ترین مقطع زندگی او یاد می‌شود. در چنین مسیری هر چه هست متوجه خود جوان و تصمیمات او در زندگی‌اش بوده و بایستی مسئولیت تبعات یا تاوان خواسته‌هایش را بپذیرد (عباسی، ۱۳۹۳).

جوانان نسبت به سایر گروه‌های سنی، نیازمند خدمات روان‌شناختی و بهداشتی بیشتری در یادگیری مراقبت از خودشان هستند (هایمن، مانین، دیویدسن و براندن^۱، ۲۰۰۷) زیرا مشکلات رفتاری یا هرنوعی از رفتارهای مشکل‌دار می‌تواند جنبه‌های روانی اجتماعی رشد و پیشرفت جوانان را به خطر بیندازد (یان، ژانگ، ران و نی او^۲، ۲۰۲۰). به عبارت دیگر، رفتارهای پرخطر از جمله مواردی هستند که می‌توانند تأثیرات نامطلوبی بر تکامل و بهزیستی جوانان گذاشته و مانع از موفقیت آنان در آینده شوند (گازمن و بوش، ۲۰۰۷). هم‌چنین، رفتارهای پرخطر را تنها نمی‌توان به عنوان یک سری مشکلات فردی تلقی کرد بلکه منجر به پیامدهای سنگین برای جامعه نیز می‌شوند (احمدی، خدادادی، ملازمانی، خانزاده و امینی‌منش، ۱۳۹۲). یکی از این رفتارهای پرخطر استعمال دخانیات بوده (گیلمن، کاواچی، فیتزماوریس و بوکا^۳، ۲۰۰۳؛ آرورا، تواری، داوون، نظر، استیگلر، جونيجا، رادی^۴، ۲۰۱۳) که مصرف سیگار رایج‌ترین شکل این استعمال است (اسمیت، آسیفا، کاینث، رامیرز، مک‌کی و جی‌وینو^۵، ۲۰۲۰).

گرایش^۶ به مصرف سیگار یک رفتار عاداتی خودکار (هاگر، ریبار، مولان، لپ و چات‌سرانتس^۷، ۲۰۱۵) با یک الگوی رفتاری منحصر به فرد است که آسیب‌ها و

1. Hyman, S. I., Manion, I., Davidson, S., & Brandon, S
2. Yan, F., Zhang, Q., Ran, G., Li, S., & Niu, X
3. Gilman, S. E., Kawachi, I., Fitzmaurice, G. M., & Buka, S. L
4. Arora, M., Tewari, A., Dhavan, P., Nazar, G. P., Stigler, M. H., Juneja, N. S.,... & Reddy, K. S
5. Smoking
6. Smith, P. H., Assefa, B., Kainth, S., Salas-Ramirez, K. Y., McKee, S. A., & Giovino, G. A
7. Tendency
8. Hagger, M. S., Rebar, A. L., Mullan, B., Lipp, O. V., & Chatzisarantis, N. L

مشکلات زیادی را در پی داشته (اوراک، یلدز، سولاکولو، آیدادو و آدینر^۱، ۲۰۲۰) و بزرگترین خطر سلامتی قابل اجتناب بوده که باعث مرگ میلیون‌ها نفر به صورت سالانه در سراسر جهان می‌شود (راسل، پاردس، باسکور، مارتینز و هرسکوویچ^۲، ۲۰۱۹). جدیدترین مطالعات نشان داده‌اند که غلظت فلزات آسیب‌زایی هم‌چون عنصر پتاسیم، نیکل و کادمیوم در تنباکوی سیگار باعث بروز برخی بیماری‌ها مانند فیبروز و آمفیرم ریه‌ها می‌شود (ززولی، دهبندی، چراتی و طاهری‌پور، ۱۳۹۹). هم‌چنین مرگ ناشی از مصرف سیگار باعث بیماری‌های جدی قلبی عروقی و تنفسی در سراسر جهان شده است (سانتالا، پاگولا، گومز، بالکازر، کارلوس، وال‌ورده، فررو^۳، ۲۰۲۱). عادت به سیگار کشیدن در جوانی شروع شده (مکای و اریکسن^۴، ۲۰۰۲) و همین مسأله باعث گردیده که هزاران جوان هر ساله شروع به سیگار کشیدن کنند (مانوکو، باک‌هاوس، دی‌گیدو، فدریچی، ویلاری و لاتوری^۵، ۲۰۱۹). تقریباً یک سوم جمعیت بزرگسال جهان یا به عبارتی ۱/۱ میلیارد نفر در جهان سیگار می‌کشند که در این بین، جوانان بخش چشمگیری از این آمار را در برمی‌گیرند، طوری که در گزارش مطالعه مصرف سیگار در بیشتر قریب به اتفاق کشورها، ۱۹ درصد از کل سیگاری‌ها را جوانان تشکیل می‌دهند (مرزبان و کارخانه، ۱۳۹۷). به عنوان مثال در جامعه‌ای مثل آمریکا بیشترین آمار وابستگی به سیگار را جوانان تشکیل می‌دهند (تی‌لور، شارما، ادواردز، هالنا، کیسین، کازا و استانتون^۶، ۲۰۲۰). هم‌چنین، در سال‌های اخیر تب مصرف سیگار به خصوص در میان دانشجویان و جوانان ایرانی نیز رشد بسیار یافته و به عنوان یک آسیب فرهنگی و اجتماعی سلامت جوانان را مورد تهدید قرار داده است (فیاضی بخش، شکوهی و جراحی، ۱۳۸۸). طبق تحقیقات جدیدترین، مصرف دخانیات در بین جوانان هر روز سیرافزایشی دارد

1. Orak, U., Yildiz, M., Solakoglu, O., Aydogdu, R., & Aydiner, C
2. Rossel, P. O., Paredes, L., Bascur, A., Martínez-Carrasco, C., & Herskovic, V
3. Santalla, M., Pagola, L., Gómez, I., Balcazar, D., Valverde, C. A., & Ferrero, P
4. Mackay, J., Eriksen, M
5. Mannocci, A., Backhaus, I., D'Egidio, V., Federici, A., Villari, P., & La Torre, G
6. Taylor, K. A., Sharma, E., Edwards, K. C., Halenar, M. J., Kissin, W., Kasza, K. A.,... & Stanton, C

(حسینیان، نوری، مقدسین و اصالت منش، ۱۳۹۷؛ پناهی، جوانمردی، رمضانخانی و عثمانی، احمدی و نیکنامی، ۱۳۹۷).

به طور کلی می‌توان گفت که در گرایش به مصرف سیگار جذب سریع نیکوتین در خون و مغز باعث می‌شود سیگار نسبت به سایر روش‌های مصرف نیکوتین، موارد استفاده بیشتری داشته (ثرول، گابنر، تاپس، لیشا و لینگ^۱، ۲۰۱۹) و خصوصا در بین جوانان، شهرت بیشتری پیدا کند (راس، پچک، جانسون و جانسون^۲، ۲۰۱۵). بنابراین، اعتیاد^۳ به سیگار نتیجه وابستگی به نیکوتین بوده (اواد، سوکر، حداد، آکل، سالامه، هالیت و اوپید^۴، ۲۰۲۱) که به عنوان اصلی‌ترین ماده تشکیل‌دهنده سیگار (دیویس، دی سارنو، برجیریا، استریک، تاییدی، سیگمون و هیگینز^۵، ۲۰۱۹) موجب می‌شود علائم وابستگی به آن، به زودی و پس از سیگار اول بروز کرده و قطع سیگار را دشوار نماید (دوگاس، سیلوستره، ویلمن، وینیکوف، مونترول و آلگلین^۶، ۲۰۱۹). شواهد نیز مصرف سیگار اول با سیگار کشیدن مداوم در ادامه را، تأیید می‌کند (آلگلین، گوپز، دوگاس، مشی فجیان^۷، ۲۰۰۹؛ ژان، دیکر، رز، سلیا، میرملستاین^۸، ۲۰۱۲). در نهایت، فرد طی ۵ مرحله‌ی مقدماتی، امتحان کردن، مصرف آزمایشی، استفاده منظم و سرانجام، وابستگی (اعتیاد)، گرفتار مصرف سیگار می‌شود (آلگلین، دیفرانزا، تاینندال، مشفی جین، مک میلن، کلارک، هانلی و پارادیس^۹، ۲۰۰۳). آن‌چه حساسیت و اهمیت موضوع را بیشتر می‌نماید این است که طبق فرضیه دروازه^{۱۰} که از دهه ۱۹۷۰ به عنوان یک تئوری،

1. J., Gubner, N. R., Tice, C. L., Lisha, N. E., & Ling, P. M
2. Rass, O., Pacek, L. R., Johnson, P. S., & Johnson, M. W
3. Addiction
4. Awad, E., Sacre, H., Haddad, C., Akel, M., Salameh, P., Hallit, S., & Obeid, S
5. Davis, D. R., DeSarno, M. J., Bergeria, C. L., Streck, J. M., Tidey, J. W., Sigmon, S. C..... & Higgins, S. T
6. Dugas, E. N., Sylvestre, M. P., Wellman, R. J., Winickoff, J., Montreuil, A., & O'Loughlin, J
7. O'Loughlin, J., Gervais, A., Dugas, E., & Meshefedjian, G
8. Zhan, W., Dierker, L. C., Rose, J. S., Selya, A., & Mermelstein, R. J
9. O'Loughlin, J., DiFranza, J., Tyndale, R., Meshefedjian, G., McMillan-Davey, E., Clarke, P.B., Hanley, J., Paradis, G
10. Gate Hypothesis

شناخته شده است، پرده آغازین وابستگی و سوء مصرف به مواد مخدر همیشه یک ماده مخدر قانونی است و جوانانی که تجارب مصرف سیگار را در این سن دارند، با احتمال بیشتری در آینده به مواد مخدر غیرقانونی اعتیاد پیدا خواهند کرد (استیفن و مارک^۱، ۲۰۱۶).

یک عامل مهم در گرایش به مصرف سیگار امید به پیامد مطلوب است. به این معنا که انتظار نتیجه مثبت از سیگار کشیدن (مثلاً آرامش یا تقویت خلقی) منجر به باز تولید گرایش و وابستگی می‌شود (گریگور و همکاران، ۲۰۰۶). از طرف دیگر، روان‌شناسان معتقدند که متناسب با ویژگی‌های فردی، امکان پاسخ‌دهی متفاوت در برابر گرایش به مصرف سیگار وجود دارد. در نتیجه، احتمال وجود مؤلفه‌های شخصیتی در این مسیر مهم است (کوهنل، واندر^۲، ۲۰۱۷). لذا علی‌رغم تفاوت‌های فرهنگی و اقلیتی در میزان ارتباط بین ویژگی‌های شخصیتی و وابستگی به مصرف سیگار (اواد، سوکرو و دیگران، ۲۰۲۱)، شخصیت، دیگر عامل مهم و شناخته شده در گرایش به مصرف سیگار محسوب شده که می‌توان گفت به شکل جست‌وجوی احساسات، تحریک‌پذیری و ناامیدی، با مصرف سیگار همراه می‌شود (کیلی، گرامت، تیسون و نیوتن^۳، ۲۰۱۹). هم‌چنین، اضطراب، عصبانیت، کنترل منفی خود و روان‌رنجوری از دیگر مؤلفه‌های شخصیتی گرایش به مصرف سیگار هستند (مونافو، زیتلرو و کلارک^۴، ۲۰۰۷). در این زمینه نتایج مطالعات نشان داده‌اند که از نظر پسران سیگاری، گرایش به مصرف سیگار به لحاظ شخصیتی نشان دهنده استقامت، اعتماد به نفس، قدرت و آرامش است (زادرنی^۵، ۲۰۲۰).

از طرف دیگر، در ارتباط با این‌که چه مؤلفه‌هایی جوانان را به مصرف سیگار سوق

1. Stephen N. A., & Mark, M

2. Kuehnle, D., & Wunder, C

3. Kelly, E. V., Grummitt, L., Teesson, M., & Newton, N. C

4. Munafo, M. R., Zetteler, J. I., & Clark, T. G

5. Czaderny, K

می‌دهد، نمی‌توان صرفاً به یک رویکرد یا دیدگاه نظری استناد کرد. به عنوان مثال، نظریه یادگیری اجتماعی^۱ (آکرز،^۲ ۲۰۱۷؛ دورکین، وُلَف و کلارک^۳، ۲۰۰۵) هم فرایندهای اجتماعی و هم میانجی‌گری شناختی را در کسب و حفظ رفتارهای انحرافی مانند گرایش به مصرف سیگار مهم می‌داند. مطابق این دیدگاه، رفتار سیگار کشیدن با مشاهده دیگرانی که درگیر آن هستند و مدل‌سازی بعدی از این رفتار و پاداش‌ها، مجازات‌ها و تعاریف مطلوب و نامطلوب مرتبط با رفتار، آموخته می‌شود. هم‌چنین، تئوری رفتار مشکل‌دار^۴ معتقد است که مواردی مانند استرس ادراک‌شده، پربشانی روانی، احساس ناامیدی و اقدام به خودکشی از جمله عوامل مهم در گرایش به مصرف سیگار هستند (لندستروم و روزوال^۵، ۲۰۱۸). تئوری رفتار برنامه‌ریزی شده^۶ نیز سازه‌هایی چون نگرش مثبت به مصرف سیگار، هنجارهای انتزاعی ترغیب‌کننده، کنترل رفتاری ادراک‌شده و در نهایت سبک تربیتی والدین را در گرایش به مصرف سیگار مهم و تأثیرگذار می‌داند (کریمی و دیگران، ۱۳۹۹). بنابراین، نظریه‌های گوناگون، عوامل ایجاد و انگیزه گرایش به مصرف سیگار را به طرق مختلف تبیین کرده‌اند (لوجیک، رویتر، ناتر^۷، ۲۰۰۵). تحقیقات متعدد داخلی و خارجی صورت پذیرفته نیز دلایل فراوانی چون نقش محیط، استرس، شخصیت، خانواده، دوستان سیگاری، ورود به بازار کار و تبلیغات را در گرایش به مصرف سیگار مطرح نموده‌اند (ترقی‌جاه، حمدیه و یعقوبی، ۱۳۸۹؛ قهوه‌چی و محمدخانی، ۱۳۹۱؛ بجستانی، ۱۳۹۲؛ رحیم‌زاده، حسینی و فاضل، ۱۳۹۵؛ نیچر^۸، ۲۰۱۵؛ دیگن‌هارت، استوکینگ، پاتن، هال و لینسکی^۹، ۲۰۱۶؛ دیلانی، مک‌گریگور

1. Social learning

2. Akers, R

3. Durkin, K. F., Wolfe, T. W., & Clark, G. A

4. Problem Behavior Theory

5. Lindström, M., & Rosvall, M

6. Theory of planned behavior

7. Lujic, C., Reuter, M., & Netter, P

8. Nichter, M

9. Degenhardt, L., Stockings, E., Patton, G., Hall, W. D., & Lynskey, M

و آموس^۱ ۲۰۱۸؛ وای، آنداواتی و نازولیا^۲، ۲۰۱۹؛ کالورت و ایزپ^۳، ۲۰۲۰). در این تحقیقات نگاه متخصصان در شناسایی مؤلفه‌های مصرف سیگار لحاظ نشده و در بیشتر موارد ارزیابی و درک عوامل خطر ساز استعمال سیگار، محدود به تخمین‌های عددی بوده و نتوانسته‌اند سنجش مورد نیاز را به اندازه کافی حاصل نمایند (های، شاک، کروز و استروف^۴، ۲۰۰۵). از طرف دیگر، نظر به اینکه نسل جوان، اصلی‌ترین نیروی انسانی و سرمایه هر کشوری محسوب می‌شود و با توجه به گستردگی جمعیت جوانان در هرم جمعیتی اکثر کشورها، اهمیت سلامت جوانان در وضعیت سلامت سنین بعدی، آسیب‌پذیری و گرایش آن‌ها به رفتارهای پرخطر و گسترش نگران‌کننده مصرف سیگار در میان آنان، اهمیت بررسی پیشگیری از اعتیاد به سیگار را بیش از پیش برجسته می‌کند (براتی، رضایی و کریم‌زاده، ۱۳۹۷). طی سال‌های اخیر نیز، ایران با مسأله غیرقابل انکار جوانی جمعیت روبه‌رو بوده و اکنون چیزی حدود یک سوم جمعیت کشور را جوانان ۱۵-۲۹ ساله تشکیل می‌دهند که این میزان از افزایش و صعود جمعیت جوان، در نوع خودش اتفاقی منحصر به فرد در تاریخ اجتماعی جمعیتی کشور ایران محسوب می‌شود (عسکری ندوشن و صباغچی، ۱۳۹۷). لذا با توجه به موارد مطرح شده، محقق در این پژوهش بر آن است تا به صورت کیفی زمینه‌های اصلی گرایش به مصرف سیگار در جوانان را از نگاه متخصصان مورد بررسی و شناسایی قرار دهد. از این رو سؤال اصلی در این پژوهش این است که "از دیدگاه متخصصان چه مؤلفه‌هایی جوانان را در گرایش به مصرف سیگار سوق می‌دهد؟".

روش پژوهش

مطالعه حاضر با رویکردی کیفی و به شیوه تحلیل مضمون^۵ انجام گرفت. هدف

1. Delaney, H., MacGregor, A., & Amos, A
2. Why, F. Y. P., Undarwati, A., & Nuzulia, S
3. Calvert, J. R., & Isip, U
4. Hay, J., Shuk, E., Cruz, G., & Ostroff, J
5. Thematic Analysis

حاصل از فرایند تحلیل مضمون شناخت مقوله‌هایی است که در کنار هم الگوهایی از معانی و موضوعات در داده‌ها را شکل می‌دهند. در ابتدا پس از پیاده‌سازی مصاحبه‌ها و مضامین حاصل از متون بر روی کاغذ، محتوای آن‌ها به دقت مورد بررسی و مطالعه پژوهشگر قرار گرفته و سعی بر آن شد که مضامین مورد نظر مرتبط با مصرف سیگار در سطوح پایین‌تر، گروه‌بندی و به طبقه‌بندی مجدد مضامین در سطوح بالاتر پرداخته و به این ترتیب مقوله‌های فرعی و اصلی استخراج شود. این روند شامل توصیف، تفسیر و ترکیب کردن مجدد محتوای حاصل از متن مصاحبه‌ها می‌باشد، با این هدف که بتوان در هر مرحله از تفسیر، به سطح بالاتری از انتزاع مضامین رسید. در نهایت، نقطه پایان این فرایند، تهیه گزارشی از مقوله‌های به وجود آمده از مضامین در داده‌ها است.

جامعه آماری پژوهش شامل درمانگران، پژوهشگران و اساتید فعال در حوزه اعتیاد و خاصه سیگار تشکیل دادند که سال ۱۳۹۹ در شهر تهران مشغول به فعالیت بودند. جهت انتخاب نمونه مورد نظر از روش نمونه‌گیری هدفمند^۱ استفاده شد. به این ترتیب که در آغاز تعدادی دانشگاه و کلینیک مشاوره‌ی در دسترس در سطح شهر تهران تعیین گردید که در آن‌ها اساتید صاحب نظر و درمان‌گران فعال در حوزه اعتیاد و سیگار حضور داشتند، در ادامه پس از هماهنگی‌های لازم، از بین آن‌ها، نمونه مورد نظر با استناد به ملاک‌های پژوهش انتخاب شدند. معیارهای لازم جهت ورود به پژوهش برای شرکت‌کنندگان شامل رغبت و رضایت به شرکت در فرایند تحقیق، فعالیت در حوزه‌های مرتبط با سیگار به شکل تجربه درمانگری با جوانان سیگاری، پژوهشگری، مدرس بودن و یا کسوت استادی بود. معیارهای خروج از تحقیق نیز شامل فقدان رضایت آگاهانه، عدم تمایل به همکاری به هر دلیل و نداشتن اطلاعات کافی درباره موضوع پژوهش بود. در رابطه با حجم نمونه‌ها نیز، ملاک روش نمونه‌گیری، رسیدن به اشباع نظری بود. به این ترتیب مصاحبه‌ها تا زمانی که اطلاعات جدید در روند مصاحبه دریافت

1. purposive sampling

نمی‌شد، ادامه یافت و سرانجام پس از انجام ۱۱ مصاحبه اشباع در داده‌ها حاصل گردید. به منظور جمع‌آوری داده‌ها در تحقیق از مصاحبه نیمه ساختار یافته^۱ استفاده گردید. نقطه تمرکز محوری سؤال‌های مصاحبه در جهت دریافت و کشف مؤلفه‌های گرایش به مصرف سیگار بود. سؤالات اصلی مصاحبه شامل این موارد بودند: ۱. عواملی که از نظر شما باعث تقویت گرایش به مصرف سیگار در جوانان می‌شود، چیستند؟ ۲. زمینه‌های اقتصادی گرایش به مصرف سیگار در جوانان از نظر شما چیستند؟ ۳. تصویرهای خطر آفرین روی پاکت سیگار چگونه تأثیری در میزان مصرف سیگار می‌تواند داشته باشد؟ ۴. رسانه‌ها چگونه نقشی در کاهش یا افزایش مصرف سیگار دارند؟ ۵. باورها و شناخت چگونه با مصرف سیگار در جوانان ارتباط پیدا می‌کند؟ ۶. نقش خانواده و ارتباطات مرتبط با آن را در مصرف سیگار چگونه تبیین می‌نمایید؟ ۷. مؤلفه‌های روان‌شناختی مهم در گرایش به مصرف سیگار در جوانان چیستند؟ سؤالات توسط متخصصان^۲ و اساتید راهنما، بررسی و در نهایت تأیید شد. لازم به ذکر است که به علت همه‌گیری بیماری کرونا، جلسات به صورت حضوری و آنلاین (تصویری) برگزار گردید و روال به این طریق بود که قبل از جلسه مصاحبه، متخصصان زمان مورد نظر خود را به پژوهشگر اعلام کرده و سپس در وقت تعیین شده، در محل کار افراد و یا به صورت آنلاین، جلسه مصاحبه برگزار می‌گردید. هر جلسه مصاحبه بین ۶۰ تا ۹۰ دقیقه به طول می‌انجامید. مصاحبه‌ها به صورت هدفمند و با این پرسش کلی که "از نظر شما چه عواملی جوانان را به مصرف سیگار سوق می‌دهد" آغاز و در ادامه با استفاده از پاسخ‌های دریافتی، سؤالات جزئی‌تر، متناسب با موضوع پژوهش، جهت دریافت اطلاعات ژرف‌تر شکل گرفته و فرایند جلسه بر مبنای آن‌ها هدایت می‌شد.

لازم به ذکر است که به منظور محفوظ ماندن اسامی شرکت‌کنندگان و رعایت چهارچوب اخلاقی پژوهش، نام مستعار متخصص شماره ۱، ۲ و.. در گزارش نهایی قید

گردید. هم‌چنین به منظور تأیید قابلیت اعتبار یافته‌ها، پس از اتمام فرایند تحلیل، مصاحبه‌ها مجدداً در اختیار شرکت‌کنندگان (متخصصان) قرار داده شد تا صحت مطالب تأیید و تغییرات لازم صورت گرفت.

در این مطالعه مشارکت‌کنندگان شامل ۷ متخصص آقا و ۴ متخصص خانم بودند که ۹ نفر از آن‌ها دارای مدرک دکتری و دو نفر از اساتید دانشگاه و حائزرتبه استادیاری بودند. اطلاعات جمعیت‌شناختی آن‌ها در جدول ۱ گزارش شده است.

جدول ۱. مشخصات جمعیت‌شناختی متخصصان شرکت‌کننده در تحقیق

شرکت‌کننده	سن	جنسیت	تحصیلات	شغل
۱	۳۵	زن	دکتری	مدرس دانشگاه
۲	۳۲	مرد	دکتری	درمانگر
۳	۳۸	مرد	دکتری	درمانگر
۴	۴۱	مرد	استاد یار	استاد دانشگاه
۵	۳۶	زن	دکتری	پژوهشگر
۶	۳۹	مرد	دکتری	پژوهشگر
۷	۴۵	مرد	استاد یار	استاد دانشگاه
۸	۴۰	زن	دکتری	درمانگر-پژوهشگر
۹	۳۷	زن	دکتری	مدرس دانشگاه
۱۰	۴۱	مرد	دکتری	درمانگر-پژوهشگر
۱۱	۴۱	مرد	دکتری	درمانگر

یافته‌ها

واکاوی دقیق متن مصاحبه‌ها به شکل یک فرایند متمرکز و مستمر در مرحله نخست، مؤلفه‌های گرایش به مصرف سیگار از نگاه متخصصان را در قالب ۱۵ مقوله اصلی، ۳۸ مقوله فرعی و ۸۵ مفهوم اولیه‌ی مستخرج از شواهد درون‌متنی مشخص نمود که گزارش آن در جدول ۲ ارائه شده است.

جدول ۲. مضامین مستخرج از دیدگاه متخصصان در خصوص گرایش به مصرف سیگار در جوانان

مضامین اصلی	مضامین فرعی	فراوانی	مفاهیم
نقش مؤثر خویشاوندان در مصرف	اثرگذاری بستگان سیگاری	۵	ارتباط با فامیل سیگاری بستگان سیگاری درجه اول همسن بودن با فامیل سیگاری طرز برخورد فامیلی
	الگوپذیری از والدین سیگاری	۵	والدین در جایگاه مشوق بودن پدر و مادر سیگاری الگو بودن پدر و مادر
	مشوق بودن خانواده در مصرف	۴	ژست روشنفکری خانواده الگوی زمینه‌ای مصرف بستر تشویقی خانواده الگوریتم مصرفی نا آگاهانه
چون‌ناکارآمد خانواده	تربیت مسامحه‌گر خانواده	۵	فقدان اصول در خانواده محدود بودن نفوذ خانواده تربیت سهل‌انگارانه سبک مدیریتی نادرست
	امکان مصرف در خانواده‌هایی با الگوی رفتاری نامناسب	۶	جو عاطفی نابسامان ارتباط نادرست اعضا فضای نا امن خانواده مستعدکننده مصرف تبعیض در خانواده مشکلات انحرافی در خانواده
	نگرش عادی خانواده به مصرف	۹	تعریف خنثی خانواده از سیگار ارائه تصویر مطلوب از سیگار عادی انگاشتن سیگار راضی بودن به مصرف سیگار ترس نداشتن از سیگار

مفاهیم	فراوانی	مضامین فرعی	مضامین اصلی
پیوند عاطفی دوستانه سیگار به عنوان ابزار دوستی	۹	جورفاقتی همتایان در مصرف	انگیزه‌بخشی گروه‌های همتا در مصرف
سیگار به عنوان تفریح مشترک تقسیم خواسته‌های مشترک	۵	علاقه مشترک به مصرف در گروه‌های همتا	
نقش الگویی همسالان تبعیت از گروه	۸	الگوپذیری از گروه‌های همتا	
پذیرش رفاقتی حس مقبولیت گروهی	۳	تأیید گروه همتایان	
ساخت الگوی سیگاری جذاب نمادین بودن الگوی سیگاری تشویق به مصرف از طریق الگو	۳	الگو دهی برنامه‌های رسانه	سرنخ‌دهی رسانه در مصرف سیگار
جذابیت صحنه با سیگار حس پیروزی با سیگار	۶	برجسته‌نمایی سیگار در فیلم	
تبلیغات عامه‌پسند استفاده از چهره‌ها در مصرف سیگار نقش الگو دهی چهره‌ها	۷	الگوپذیری از چهره‌های مشهور	تأثیرپذیری از شخصیت‌های مشهور
قهرمان سیگاری شخصیت‌بخشی با سیگار	۵	شخصیت‌پردازی قهرمان محور	
رفع تکلیف رسانه‌ای اطلاعات بی‌ثمر	۴	نمایش آماری رسانه‌ها	سطحی‌نگری رسانه‌ها در مورد آسیب‌های مصرف
محتوای ضعیف آمارها کیفیت خنثی اطلاعات	۴	تکراری بودن محتوای گزارش رسانه‌ها	

مضامین اصلی	مضامین فرعی	فراوانی	مفاهیم
تسهیل‌گری جامعه در مصرف	نگرش خنثی محیط اجتماعی به مصرف سیگار	۶	القاء بی‌خطر بودن سیگار قانونی بودن سیگار
	تصویرسازی مثبت منابع اجتماعی از سیگار	۶	تبلیغات مثبت سیگار مطلوبیت سیگار در مشکلات
	جامعه‌پذیری سیگار	۴	پذیرش مصرف سیگار سیگار به عنوان کالای رایج
شرایط مساعد مکان تفریح عمومی برای مصرف	ایمنی مصرف در تفریح‌گاه‌ها	۵	گستره مکانی امن در مصرف
	بازدارنده نبودن اماکن عمومی در مصرف	۶	امنیت مصرف در عموم
دسترسی آسان به سیگار	ارزان بودن سیگار	۱۰	بهای ناچیز اقتصادی سیگار
	سهولت دسترسی به سیگار	۷	سهل الوصول بودن دسترسی
تحریف شناختی از سیگار	پنداره آرامش بخشی مصرف	۷	ابزار دریافت آرامش آرامش بخشی در چالش‌ها
	تلقی سیگار به عنوان منبع حمایت	۶	نقش حفاظتی سیگار امن بودن با مصرف پناه حمایتی
	آموزش‌های نابسند	۴	نقصان آموزشی خود آموزشی تحریف شده سیکل معیوب آموزشی
علل روان شناختی ناکارآمد	گرایش به مصرف متأثر از غم و یأس	۶	اندوه‌گین بودن
	شروع مصرف در نتیجه بیکاری	۸	زیاد شدن زمان بطالت
	شروع مصرف از سرکنجکاو	۵	تجربه مصرف سیگار

مفاهیم	فراوانی	مضامین فرعی	مضامین اصلی
گستاخی در مقابل هشدارها پاسخ مقابله‌ای	۵	مقاوم شدن جوان در مواجهه تنش‌زا با تبلیغات سطحی تکراری	واکنش معکوس به بازدارنده‌های سطحی در مصرف
اولویت مصرف نگرانی و مصرف مجدد	۲	مقاوم شدن جوان در مواجهه تنش‌زا با افزایش قیمت	
خودنمایی ابزار اعتراضی	۳	ابراز وجود به واسطه مصرف	
جرأت‌نمایی با مصرف شاخص اشتباه از جرات‌مندی	۲	ضعف مهارت جرأت‌ورزی	ضعف مهارت‌های انطباقی
فقدان مهارت رفتاری ضعف خود‌مدیریتی	۳	ضعف مهارت‌های ارتباطی	
منزلت اجتماعی مدرن بودن	۴	تصور چیره‌گی اجتماعی با مصرف سیگار	تلقی جذابیت رفتاری
شیک بودن استایل خاص پسند	۳	تصور جذابیت ظاهری در مصرف سیگار	
جبران فراغت برون‌ریزی هیجانی	۶	مصرف به‌عنوان سرگرمی	مصرف تفننی
ساده‌انگاشتن سیگار	۶	عادی‌انگاری مصرف	

در مرحله بعد، ترکیب‌بندی مقولات اصلی منجر به استخراج دو مضمون هسته‌ای از جمله، مؤلفه‌های میان‌فردی برون‌فردی و مؤلفه‌های درون‌فردی گرایش به مصرف سیگار شد که دسته‌بندی آن‌ها در جدول ۳ ذکر گردیده است.

جدول ۳. دسته‌بندی مقولات اصلی گرایش به مصرف سیگار

مؤلفه‌های درون فردی	مؤلفه‌های میان فردی و برون فردی
تحریف شناختی از سیگار	نقش مؤثر خویشاوندان در مصرف
علل روان شناختی ناکارآمد	جو ناکارآمد خانواده مستعدکننده مصرف
واکنش معکوس به بازدارنده‌های سطحی در مصرف	انگیزه بخشی گروه‌های هم‌تا در مصرف
تأثیرپذیری از شخصیت‌های مشهور	سرنخ‌دهی رسانه در مصرف سیگار
تلقی جذابیت رفتاری	سطحی‌نگری رسانه‌ها در مورد آسیب‌های مصرف
ضعف مهارت‌های انطباقی	تسهیل‌گری جامعه در مصرف
مصرف تفننی	شرایط مساعد مکان تفریح عمومی برای مصرف
	دسترسی آسان به سیگار

در ادامه، طبق گزارش‌های ارائه شده در جداول ۲ و ۳، بر مبنای مقولات اصلی حاصل از یافته‌ها، دیدگاه متخصصان به معضل گرایش به مصرف سیگار در جوانان تبیین می‌شود. شایان ذکر است که روال تشریح یافته‌ها به این شکل است که دو دسته مؤلفه‌های میان فردی و برون فردی و مؤلفه‌های درون فردی گرایش به مصرف سیگار ارائه شده و ذیل آن عوامل، به ذکر مقولات اصلی مرتبط با آن‌ها پرداخته و در نهایت، جهت استناد دهی برای هر مقوله اصلی، شواهد درون‌متنی حاصل از مصاحبه‌ها نیز گزارش می‌شود.

۱. مؤلفه‌های میان فردی و برون فردی گرایش به مصرف سیگار از دیدگاه متخصصان

- نقش مؤثر خویشاوندان در مصرف: این مقوله طبق گزارش جدول، از ۳ زیر مقوله فرعی و ۱۱ مفهوم اولیه تشکیل شده است که به نقش و اهمیت خویشاوندان فرد در گرایش به مصرف سیگار می‌پردازد. به عبارت دیگر، شرکت‌کنندگان در این مقوله بیشتر به ابعاد رفتاری و صمیمیت محوری نامتناسب خانواده و خویشاوندان دور و نزدیک فرد

پرداخته که جنبه‌های گوناگونی هم چون بستر تشویقی ناخواسته در خانواده یا سهل‌انگاری‌های رفتاری، به خود گرفته و برخی از جوانانی که مصرف سیگار دارند را متأثر از دریافت این واکنش‌ها می‌دانند. شرکت‌کننده شماره ۸ در این باره گفت:

"پیش‌میاد بعضی از خانواده‌ها با یک ژست روشنفکری یا مثلاً با ادعای مدیریت اوضاع، به جوان خودشان پیشنهاد می‌دهند که اگر چیزی را تمایل دارد که تجربه کند، کنار خودشان انجام دهد و به این طریق خانواده مستقیماً تبدیل به یک عامل مشوق می‌شود".

- **جو ناکارآمد خانواده مستعدکننده مصرف:** این مقوله شامل ۳ زیرمقوله فرعی و ۱۳ مفهوم اولیه می‌باشد که به شکلی چند بُعدی، بستر و نگاه خانواده به بحث سیگار را هدف قرار می‌دهد. شرکت‌کنندگان نقش زمینه‌ای خانواده و مجرای عاطفی آن را در یک قالب تفسیری و بعضاً رفتاری (خواسته یا ناخواسته) در نظر می‌گیرند. در حقیقت فقدان اصول کارکردی در خانواده هم چون عادی دیدن سیگار یا فضای نا بسامان عاطفی مثل تبعیض در خانواده باعث می‌شود که جوان در حریم نا امن خانواده به سمت مصرف سیگار سوق داده شود. برای مثال شرکت‌کننده شماره ۴ در این خصوص گفت:

"خانواده گرفتار مشکلات ارتباطی و رفتاری، یک خانواده نا امنه و مصرف سیگار در یک محیط نا امن بیشتر ممکنه که اتفاق بی‌افته".

- **انگیزه بخشی گروه‌های هم‌تا در مصرف:** این مضمون متشکل از ۴ زیرمقوله فرعی و ۸ مفهوم می‌باشد که شرکت‌کنندگان در آن فضای رفاقتی را تبیین می‌کنند و نقش دور همی‌های صمیمانه که در آن‌ها ممکن است علائق مشترک و مجوز تأیید رفتار و حضور از سوی دوستان گرفته شود را در نظر می‌گیرند. در واقع این مضمون تشکیل گروه‌های دوستی را کانالی امن برای شروع و ادامه مصرف سیگار می‌داند. جوانان در ساحت رفاقتی هم درگیر پیوندهای عاطفی بوده که آن‌ها را به هم نزدیک و قابل اعتماد می‌کند و هم دریافت‌کننده حس مقبولیت از گروه می‌باشند که این دو موضوع می‌تواند آن‌ها را به

داشتن علایق مشترک با هم تشویق کند که یکی از این علایق ممکن است مصرف سیگار باشد. شرکت‌کننده شماره ۱ این مسأله را به این شکل بازگویی کند که:

" جمع‌های سیگاری، حالا چه بزرگسال چه جوان چه نوجوان باشند خیلی فرق نداره.. مهم اینه که سیگار خواسته جمعی شونه".

- **سرنخ‌دهی رسانه در مصرف سیگار:** ۲ زیرمقوله فرعی و ۵ مفهوم استخراج شده در این مضمون، نقش رسانه‌ها را در نظرمی‌گیرند. برنامه‌ها و رویدادهای رسانه‌ای با عنوان کردن مواردی خاص که با سیگار ارتباط پیدا می‌کند، احساسات را تحریک کرده و در جذب جوانان به شکلی آشکار عمل می‌کنند. آن‌ها به نوعی یک فرهنگ الگوبخشی را در دستور کار خود قرار می‌دهند تا جایی که نسل جوان بدون مناقشه آن را پذیرفته و جزو رفتارهای خودشان در می‌آورند. شرکت‌کننده شماره ۹ این چنین اشاره می‌کند که:

" تصویر سیگار به نحوی نمایش داده می‌شه که انگار دارای موضوعیت بالا و حالت بُلد شدگی ست و این صحنه‌ها به راحتی منجر به باز تولید شدن آن تصویر در واقعیت از سوی جوونا می‌شن".

- **سطحی‌نگری رسانه‌های درباره آسیب‌های مصرف:** این مقوله در برگزیده ۲ زیرمقوله فرعی و ۴ مفهوم است. آن‌چه رسانه‌ها در نقش مثبت خود در جایگاه کمک به جامعه جهت جلوگیری از مصرف سیگار انجام می‌دهند در وهله اول حالتی نمایشی و بازی با ارقام و اعداد است که جدی گرفته نمی‌شود و در ثانی تکراری بودن محتوای گزارش‌ها موجب نوعی دزدگی شده است که در نهایت باعث گردیده که نسل جوان موضعی خنثی را در مقابل گزارش‌های رسانه‌ای اختیار کند. شرکت‌کننده شماره ۱۱ چنین گفت:

" رسالت رسانه خیلی وقت‌ها صرفاً گفتن و ارائه اطلاعات آن هم با کیفیت پایین و برای از سر واکتیه. خیلی به اثرگذاری اطلاعات فکر نمی‌شه، بیشتر جنبه رفع تکلیف به خودش می‌گیره".

- **تسهیل‌گری جامعه در مصرف:** مقوله حاضر تشکیل شده از ۳ مقوله فرعی و ۶ مفهوم

می باشد. شرکت کنندگان در این مقوله وسعت دید به مسأله سیگار را گسترده تر در نظر می گیرند. سیگار در دامان اجتماع، موضوع این مضمون اصلی را شکل می دهد. در واقع جامعه همان کاری را که رسانه به شکل مستقیم انجام می دهد، گاهی به شکل غیر مستقیم و رویتین تر رقم زده و جوانان را در مسیر این تفکر به جلو حرکت می دهد که سیگار خطر آفرین نبوده و حتی در شرایطی پذیرفته شده، نقشی همراه را برای افراد در جامعه ایفا می کند. شرکت کننده شماره ۲ در این بار گفت:

"مصرف سیگار در اجتماع واهمه و نگرانی ایجاد نمی کنه شاید یه ذره محدودیت داشته باشه ولی مسأله ی مطرودی نیست یعنی جامعه - جز در شرایط خاص - مشکل خاصی با حضور سیگار نداره".

- شرایط مساعد مکان تفریح عمومی برای مصرف: بخش بزرگی از جامعه در بزرگراه فضای عمومی و تفریحی آن خواهد بود که این مضمون با ۲ زیر مقوله فرعی و ۲ مفهوم به بررسی آن می پردازد. اماکن عمومی ممانعتی مشخص را جهت جلوگیری از استعمال سیگار تصویب نکرده و علاوه بر آن، حالتی از امنیت مصرف را نیز در خود می پروارند، طوری که نگرانی خاصی متوجه افراد سیگاری در تفریح گاه های شهری نبوده و در نتیجه تفکر قابل قبول بودن سیگار کشیدن اولین چیزی ست که در ذهن جوان در این اماکن متبادر می شود. شرکت کننده شماره ۵ این گونه به موضوع اشاره می کند:

"مسأله در مورد سیگار برمی گرده به عمومیت سیگار. یعنی سیگار به لحاظ فضای شهری دارای شمول گسترده ایه، فرد سیگاری نگران نیست که ممکنه جا برای روشن کردن سیگار نداشته باشه.. همه جا می تونه روشن کنه.. هر مکانی که دلش بخواد"

- دسترسی آسان به سیگار: دسترسی آسان به سیگار آخرین مقوله اصلی مرتبط با مؤلفه میان فردی و برون فردی گرایش به مصرف سیگار است که شامل ۲ مقوله فرعی و ۲ مفهوم اولیه بوده که ابعاد اقتصادی اجتماعی سیگار در یک حالت ترکیبی را توضیح می دهد. در حقیقت ۱۰ نفر از متخصصان به ارزان بودن سیگار و ۷ نفر از آنان دسترسی آسان سیگار

را تأیید و اشاره کرده‌اند که سهل الوصول بودن مصرف و امکان خرید آن در راحت‌ترین شکل ممکن جزء اصلی‌ترین مؤلفه‌هایی می‌باشد که جوانان را به سمت آن کشانده و در ادامه دادن به مصرف آن مطمئن‌تر می‌کند، زیرا نبود دغدغه برای تهیه سیگار و این اطمینان که سیگار در هر حالتی در جامعه یافت می‌شود، نوعی امنیت را به خریدار می‌دهد که دلیلی برای کنار گذاشتن یا ترک آن در ذهن نداشته باشد. شرکت‌کننده شماره ۶ این مؤلفه را این چنین تبیین می‌کند:

"یک مسأله مهم ارزان بودن قیمت سیگار در جامعه است و جوان خود به خود انگیزه و تمایل به چیزی که ارزان و مشهور، پیدا می‌کند"

۲. مؤلفه‌های درون فردی گرایش به مصرف سیگار از دیدگاه متخصصان

- **تعریف شناختی از سیگار:** این مقوله بر ساخته از ۳ مضمون فرعی و ۸ مفهوم می‌باشد که آموزش‌های نا کافی و خنثی در مورد هستی‌شناسی سیگار را از نظر می‌گذراند. به عبارت دیگر، این که نبود آموزش درست در ارتباط با سیگار باعث می‌شود تا جوانان خودشان آموزش‌ها و تفسیرهای خود ساخته به وجود آورده و نشانه‌های مثبت آرامش بخش بودن یا جنبه حمایتی سیگار در شرایط سخت را در تفکر خودشان رشد داده و با دست‌آویز کردن همین ویژگی‌ها تبدیل به سیگاری‌های دائمی شوند. برای مثال شرکت‌کننده شماره ۲ گفت:

"زمانی که جوان در مسیر چیزی مثل مصرف سیگار حرکت می‌کند حتما پشت این قضیه یک نا آگاهی یا یک آگاهی غلط وجود دارد که نیاز دارد برایش تصحیح بشه. اگر نه، آموزش به صورت ناصحیح رواج مجراهای دیگه دریافت می‌کند"

- **علل روان‌شناختی ناکارآمد:** این مقوله اصلی تشکیل شده از ۳ زیرمقوله فرعی و هم‌چنین ۳ مفهوم اولیه است که به سبب شناسی آسیب‌شناسانه گرایش به سیگار می‌پردازد. جوانان به لحاظ روان‌شناختی اجتماعی ممکن است مشکلات یا چالش‌هایی را تجربه کنند که در کنار آن برای توجیه فردی به سمت سیگار متمایل

شوند. به این معنا که جوان در شرایط بیکاری دچار یأس و ناراحتی شده و برای تسکین خود سیگار مصرف می‌کند یا مدعی می‌شود که کنجکاوانه در صدد تجربه مصرف سیگار است. شرکت‌کننده شماره ۵ این‌گونه گفت:

"بیکاری و سیگار از نظر من هم خانواده و مترادف هستند. شما در بیشتر اوقات جوانانی که پیچ انحرافی دارند رو وقتی می‌بینی در همه شون مقوله بیکاری مشترکه."

- واکنش معکوس به بازدارنده‌های سطحی در مصرف: مقوله اصلی کنونی در برگزیده ۲ مضمون فرعی و ۴ مفهوم است که پاسخ‌های جوانان در مقابل عوامل بازدارنده مصرف سیگار هم چون تبلیغات روی پاکت‌های سیگار و یا افزایش قیمت سیگار را مد نظر قرار می‌دهد. آن‌چه را که جوانان از تبلیغات‌های (مثلاً) منفی سیگار یا افزایش قیمت دریافت می‌کنند با عمل متقابل پاسخ می‌دهند. به این معنا که یک دسته از جوانان به جای این‌که مصرف را کمتر کنند، گستاخ‌تر شده و آن را افزایش می‌دهند زیرا آگاهانه پاسخ زمینه‌ای خود به این موارد را در راستای مواجهه‌ای هدایت می‌کنند. شرکت‌کننده شماره ۶ گفت:

"بعد از مدتی هشدار روی پاکت تبدیل به یک مسأله عادی و حل شده برای فرد می‌شه و دیگه کارکردش از بین می‌ره"

- تأثیرپذیری از شخصیت‌های مشهور: این مضمون اصلی ۲ مقوله فرعی و ۵ مفهوم اولیه را به خود اختصاص داد. دیدگاه شرکت‌کنندگان در این مقوله به این شکل است که رسانه‌ها در مسیری مشخص‌تر و هدف‌مندتر حرکت کرده و به پرداخت شخصیت‌هایی دست می‌زنند که با یک ابزار واسطه‌ای به نام سیگار حالتی کاریزماتیک به خود گرفته و با جوانان رابطه قوی‌تری می‌گیرند. این شخصیت‌ها دارای ویژگی قهرمان‌صفت بوده و به جوانان این حس را القاء می‌کنند که سیگار در این قهرمانی آنان سهیم است. شرکت‌کننده شماره ۳ بیان می‌کند:

"مثل یک چهره مشهور رفتار کردن بین جوانان باب‌تره و این در شرایطی که سیگار

نقطه مشترک بین خودشون و اون چهره باشه براشون جذاب تره".

- **تلقی جذابیت رفتاری:** این مقوله نیز در برگیرنده ۲ زیر مقوله فرعی و ۴ مفهوم اولیه است. شرکت کنندگان در این مقوله به تجسم پردازی جوانان از خودشان هنگام مصرف سیگار می پردازند. جوانان هنگام مصرف، خودشان را پذیرفتنی تر به لحاظ ظاهری تصور کرده و هم چنین گிரایی خود در اجتماع را تصویر پردازی احساسی می کنند. شرکت کننده شما ۴ در این باره عنوان می کند که:

" بخشی از سیگار فانتزی های سیگاره، یعنی تصویری که فرد با سیگار از خودش داره، بخشی از جوونا سیگار براشون در جامعه تجسم جذابیت به همراه داره "

- **ضعف مهارت های انطباقی:** مقوله حاضر از ۳ مقوله فرعی و ۶ مفهوم تشکیل شده است که به طور کلی مهارت های رابطه ای و گرایش به سیگار را به هم وصل می کند. بعضی از جوانان به واسطه مصرف سیگار "خودی" نشان داده و به این طریق ضعف های ارتباطی خود را پنهان می کنند. به عبارت دیگر آن چیزی که جوان را در مقابل مصرف سیگار ایمن می کند مهارت های ارتباطی در جمع است که اگر آن ها را یاد نگرفته یا جرأت ابراز آن ها را نداشته باشد به سمت مقابل پیش رفته و از سیگار در راستای خود مدیریتی کاذب استفاده می کند. متخصص شماره ۱۰ موضوع را این گونه بازگو می کند که:

" سیگار کشیدن در تفکر نسل جوان، یک ابزار اعتراضی برای خود ابرازی مقابله خانواده و گاهی جامعه قلمداد می شه "

- **مصرف تفننی:** آخرین مقوله اصلی که به دسته عوامل درون فردی گرایش به مصرف سیگار بر می گردد و شامل ۲ زیر مقوله فرعی و ۳ مفهوم می باشد که کلیت اوقات فراغت و تفریح در جوانان را بررسی می کند. می توان گفت جوانان در محتمل ترین حالت ممکن زمانی که اوقات فراغت مناسبی ندارند، ترجیح می دهند یا تنها باشند یا با دوستان شان وقت خود را بگذرانند. در این هر دو صورت، مصرف سیگار از نظر آنان عادی ترین کار

ممکن خواهد بود که در حالت تفریحی شاید محبوب و نه چندان خطرآفرین تلقی بشود. برای مثال شرکت‌کننده شماره ۷ گفت:

" متأسفانه سیگار از نگاه خیلی از جوونا مسأله کم اهمیتی تلقی می‌شه و نگران‌کننده ارزیابی نمی‌شه "

در ادامه یافته‌های پژوهش را از نگاه تحقیقات پیشین بررسی کرده و به تبیین و نتیجه‌گیری مطالعه حاضر را با استناد به برخی مبانی نظری حوزه سیگار پرداخته می‌شود.

بحث و نتیجه‌گیری

در این پژوهش با استفاده از رویکرد کیفی به شناسایی مؤلفه‌های گرایش به مصرف سیگار در جوانان از دیدگاه متخصصان پرداخته شد. در واقع یافته‌های پژوهش در وهله نخست نشان داد که که گرایش به مصرف سیگار در جوانان موضوعی چند بُعدی بوده و تنها در یک مبنا و محور خاص حرکت نمی‌کند. یک دلیل برای این موضوع در سال‌های اخیر به علت تغییرات سریع در مناطق شهری و روستایی در ایران، از جمله روندهای اجتماعی و محیطی در خصوص توسعه جمعیت و شهرنشینی بوده است که به تغییر سبک زندگی منجر شده و شیوع رفتارهایی متناسب با این سبک از جمله سیگار کشیدن را برجسته کرده است و در نتیجه هر روز رشد بیشتری در جامعه پیدا کرده است. دلیل دیگر نیز به تصویر مصرف سیگار در بین جوانان ایرانی، اعم از دختر و پسر بر می‌گردد که تبدیل به یک نماد روشنفکری و استقلال عمل یا به اصطلاح نشانه همراه بودن با روند رشد در اجتماع شده است. لذا مؤلفه‌های تشکیل دهنده دوره جوانی، ابعاد چندگانه‌ای را در بر گرفته که تحت تأثیر ساختارهای اجتماعی وابسته به مسیر می‌باشند که موجب گردیده جوانان در موقعیت‌های گوناگون، به طور متفاوت واکنش نشان داده و چهارچوب زندگی و تجربیات خود را متنوع‌تر و گسترده‌تر لحاظ نمایند. بنابراین متناسب با این تنوع رشدی در نسل جوان، لازم است تا آسیب‌های رفتاری جوانان نیز گسترده‌تر

نظاره گردیده تا نمای وسیع‌تری از مشکل را در معرض دید قرار دهد. تحقیقات پیشین نیز این مسأله را تأیید کرده که موضوع سیگار نیازمند پرداخت چند وجهی به لحاظ فردی و زمینه‌ای می‌باشد تا بتواند مؤثر واقع شود (آرورا و همکاران، ۲۰۱۳؛ آلاگلین، کارپ، کولیز، پارادیزو و دیفرنزا^۱، ۲۰۰۹). هم‌چنین، نظریه بافتی اجتماعی در مورد پیشرفت سیگار کشیدن جوانان چنین فرض می‌کند که زمینه‌های اجتماعی چندگانه در جوانان، آن‌ها را تحت تأثیر قرار می‌دهد (اینیت، فاشی، بومان، هوسانگ، فاریس، هیپ و کای^۲، ۲۰۱۰). طبق یافته‌های بهاری، مارین، نیکناز و تبریزی (۱۳۹۷) نیز آن‌چه ضرورت پیدا می‌کند بررسی همه جانبه ابعاد مختلف، متنوع و پیچیده سیگار است که نبود آن تا امروز ضربه‌های جبران ناپذیری به جامعه و خصوصاً قشر جوان کشور زده است. بنابراین همگام با نتایج پژوهش می‌توان گفت هر چقدر مصرف سیگار در نسل جوان را وسیع‌تر و همه‌جانبه‌تر نظاره کنیم، بهتر می‌توانیم به سبب شناسی آن بپردازیم. آن‌چه باعث می‌شود که این مسئله بیشتر اهمیت پیدا کند این است که زندگی جوانان نیز در شرایط فعلی با تنوع بیشتری روبه‌رو بوده و در جریان این تنوع، روبه‌رو شدن با مسائل گوناگون، احتمال انحراف‌های رفتاری هم‌چون مصرف سیگار را بیشتر می‌کند.

بر اساس یافته‌های پژوهش حاضر، مؤلفه میان فردی و برون فردی گرایش به مصرف سیگار در جوانان نشان می‌دهد مواردی چون بستگان سیگاری درجه اول که دارای ارتباط نزدیک و صمیمی با جوان هستند، جو نا کارآمد خانواده مستعد کننده مصرف که خانواده‌هایی را شامل می‌شود که دارای فضای نا امن خانواده، جو عاطفی نا بسامان هستند و بستر زمینه‌ای برای مصرف هستند و از طرف دیگر، الگوپذیری از والدین سیگاری و انگیزه‌بخشی جو هم‌تایان در مصرف باعث گرایش به مصرف سیگار در جوانان می‌شوند. یافته‌های پژوهش در این زمینه با نتایج مطالعات پیشین همسبب بود. به عنوان مثال، دیدگاه بافتی اجتماعی زمینه گرایش به مصرف سیگار در جوانان را بیشتر

1. O'Loughlin, J., Karp, I., Koulis, T., Paradis, G., & DiFranza, J

2. Ennett, S. T., Foshee, V. A., Bauman, K. E., Hussong, A., Faris, R., Hipp, J. R., & Cai, L

متأثر از خانواده و هم‌تایان می‌داند. به عبارت دیگر، این تئوری بیان می‌دارد روابط گسترده بین سیگار کشیدن جوانان و دوستان‌شان و هم‌چنین سیگار کشیدن خواهرها و برادرهایشان و به طور مداوم در معرض سیگار کشیدن والدین از مؤلفه‌های گرایش به مصرف سیگار می‌باشد (اینیت و همکاران، ۲۰۱۰). هم‌چنین، عوامل خطر مربوط به خانواده، از قبیل نبود ارتباط صمیمی بین اعضاء، عدم نظارت کافی، نبود یک بزرگسال کامل به عنوان الگویا وجود استرس زیاد در خانواده، زمینه‌ساز وابستگی و گرایش به مصرف سیگار هستند (ایازی، مختاری، فروتن و افکایه، ۱۳۸۹). روال این وابستگی به این شکل است که بی‌انگیزگی و عدم تمایل به تعامل و حضور در خانواده در نتیجه‌ی نبود ارتباطات صمیمی، به عنوان پُلّی عمل کرده و باعث می‌شود تا جوانان به مرور زمان با ایجاد روابط دوستانه و جایگزین و نفوذ ناشی از آن، به تضعیف هنجارهای خانواده و جامعه متمایل گردیده و در نتیجه به سمت شیوه‌های فراغتی جدیدی هم‌چون مصرف سیگار سوق پیدا کنند (افراسیابی و مداحی، ۱۳۹۵). در همین راستا، رحیم زاده، حسینی و فاضل (۱۳۹۵) در مطالعه‌ای به منظور بررسی فراوانی مصرف و علل گرایش به مصرف سیگار در بین دانشجویان پسر و دختر تربیت بدنی دانشگاه کردستان، به این نتیجه رسیدند که گرایش به مصرف سیگار در بین جوانان به دلایلی چون ارتباط صمیمانه با دوستان مصرف‌کننده شکل می‌گرفت که جبران ناشی از کمبود این نوع ارتباطات در خانواده بود.

یکی دیگر از مؤلفه‌های میان‌فردی و برون‌فردی گرایش به مصرف سیگار در پژوهش حاضر، سهولت دسترسی آسان به سیگار و شرایط مساعد مصرف در اماکن عمومی بود که باعث می‌شود جوانان چون دغدغه‌ای از بابت بازدارندگی از مصرف در فضای شهری نداشته و از سوی دیگر، سیگار را نیز همیشه در جامعه قابل دسترس می‌دانند، در نتیجه به مصرف آن ادامه می‌دهند. در این راستا نیز، نتایج پژوهش با مطالعات دیگر همسوز بوده که دسترسی آسان و بی‌حد و حصر به سیگار و امکان مصرف راحت سیگار در اماکن

عمومی را از دلایل عمده گرایش به مصرف سیگار برشمرده‌اند (دیگن هارت و همکاران، ۲۰۱۶؛ کلوپ، گانی، کاک و سمسک^۱، ۲۰۰۹؛ ملکیور، چاستانگ، گلدبرگ و فامبون^۲، ۲۰۰۸). جوانان، امنیت در حین مصرف سیگار در اماکن مختلف را به عنوان امتیاز در نظر گرفته که در دسترس بودن آن نیز باعث می‌گردد تا احساس خطری در خصوص نبود سیگار نداشته و در نتیجه هرروز انگیزه بیشتری برای مصرف پیدا کنند.

هم چنین از دیگر مؤلفه‌های میان فردی و برون فردی گرایش به مصرف سیگار، سطحی‌نگری رسانه‌ها در مورد آسیب‌ها و مضرات سیگار است. شواهد پژوهش حاضر نشان داد که در حقیقت محتوای گزارش‌های رسانه‌ها به علت تکراری بودن نوعی دلزدگی برای جوانان ایجاد کرده و در نتیجه واکنش آنان در مقابل این اطلاعات را خنثی کرده است. طوری که رسالت این‌گونه اطلاعات زیر سؤال رفته و از دیدگاه جوانان صرفاً به عنوان یک خط‌مشی و وظیفه‌ای در چارچوب سیاست‌های بهداشتی قلمداد می‌شود. از طرف دیگر بیشتر این گزارش‌ها به علت اینکه حالت نمایشی و رقم‌بازی دارد، باعث شده تا کیفیت در ارائه آن‌ها لحاظ نشده در نتیجه نوعی رفع تکلیف به حساب آید. تحقیقات پیشین در این زمینه نیز همسوبا یافته‌های پژوهش می‌باشد و معتقدند که آنچه در رسانه‌ها تحت عنوان گزارش‌های آموزشی یا اطلاعات سلامت آورده می‌شود نمایش آماری بوده و در حقیقت استراتژی اصلی، بازاریابی برای انواع سیگار در جهان است (گلین، سفیرین، برالی، گرای و راس^۳، ۲۰۱۰). هم چنین، وزارت بهداشت و خدمات انسانی آمریکا^۴ (۲۰۱۲) گزارش رسانه‌ها در مورد خطرات و مضرات سیگار را نوعی داستان رسانه‌ای قلمداد کرده به همین دلیل این برنامه‌ها را در کاهش گرایش به مصرف سیگار در جوانان بی‌اثر می‌خواند. آن‌چه از این پژوهش‌ها استنباط می‌شود و در راستای یافته‌های پژوهش حاضر نیز می‌باشد این است که خود این گزارش‌ها برعکس عمل

1. Kloep, M., Guney M., Cok, F., & Simsek, O
2. Melchior, M., Chastang, J-F., Goldberg, P., & Fombonne, E
3. Glynn, T., Seffrin, J. R., Brawley, O. W., Grey, N., & Ross, H
4. US Department of Health and Human Services

نموده و جوانان بیشتری را به سمت مصرف سیگار ترغیب می‌کنند. یکی دیگر از مؤلفه‌های میان‌فردی و برون‌فردی گرایش به مصرف سیگار تسهیل‌گری جامعه در مصرف سیگار بود. به عبارت دیگر، پذیرش سیگار در جامعه و نگرش خنثی نسبت به آن باعث می‌شود تا جوانان راحت‌تر به سمت وسوی مصرف گرویده و بی‌خطر بودن سیگار را که جامعه القاء می‌کند دریافت نمایند. در همین راستا، پناهی، رمضانخانی، طاووسی، عثمانی، کرمی جویانی و نیک‌نامی (۱۳۹۷) در یک پژوهش، عوامل مؤثر در گرایش به مصرف سیگار را مواردی چون در نظر نگرفتن مصرف سیگار به عنوان یک مشکل عمده، مطرح شدن سیگار به عنوان یک هنجار قابل پذیرش در اجتماع، به دست آوردند که هم‌تا با یافته‌های پژوهش می‌باشد. این موارد در کنار هم به عادی‌سازی و عادی‌انگاری سیگار دامن زده است تا آن‌جا که جامعه در کالبد خود به مصرف سیگار به صورتی طبیعی یا در حد خنثی واکنش نشان داده و همین مسئله باعث شده تا گفتمان اجتماعی، خود به عنوان مسیری هموار برای شیوع هر چه بیشتر مصرف سیگار در اقشار گوناگون خصوصاً جوانان عمل کرده و به ساده کردن مصرف آن کمک نماید.

بخش دوم یافته‌های پژوهش حاضر به مؤلفه‌های درون‌فردی گرایش به مصرف سیگار در جوانان برمی‌گردد که طبق یافته‌های پژوهش آموزش‌های نابسند و نقصان اطلاعات در جوانان باعث می‌شود تا آن‌ها جنبه خود-آموزشی در مورد سیگار، استدلال خاص و قابل قبول از نگاه خود را به منظور سیگار کشیدن رشد دهند. تحقیقات پیشین نیز در این زمینه، نداشتن اطلاعات درست بهداشتی و عدم تمایل به ارتقاء سلامت رفتار را، از عوامل سبب ساز گرایش و مصرف سیگار عنوان کرده‌اند (وب، اسنیوتا و مایشی^۱، ۲۰۱۰؛ شارما و روماس^۲، ۲۰۱۲). نتایج حاصل از گروه‌های کانونی آرورا و همکاران (۲۰۱۳) نیز نشان داد که جوانان دانش محدودی در مورد پیامدهای مصرف سیگار دارند. در

1. Webb, L. TH., Sniehotta, F. F., & Michie, S
2. Sharma, M., & Romas, J

حقیقت کمبود اطلاعات درست و اصولی در مورد سیگار در جوانان با ارائه اطلاعات ناقص و یا به‌روز نشده در مورد سیگار همزمان شده و منجر به سردرگمی در تشخیص اطلاعات درست گردیده و نتیجه‌گیری خود ساخته از سوی آنان منجر به باز تولید افکار و داده‌های نادرست و ادامه مصرف سیگار می‌شود.

یکی دیگر از مؤلفه‌های درون فردی گرایش به مصرف سیگار از نگاه یافته‌های پژوهش، تحریف شناختی از سیگار و علل روان‌شناختی ناکارآمد است که به باورهای جوانان از سیگار مرتبط بوده و باعث می‌شود انگاره‌هایی چون آرامش بخشی به واسطه مصرف، تلقی سیگار به عنوان یک منبع حمایتی، مصرف برای فرار از غم و ناراحتی شکل گرفته که در نهایت توجیهی برای مصرف سیگار می‌شود. رشد باورهای ذهنی و شناختی (تحریف شده) در مورد سیگار، جوانان را در مقابل مضرات مصرف سیگار مقاوم می‌کند. طوری که این تفکرات به تولید باورهای نادرست در آنان هم چون حمایتی بودن سیگار، سنگری در برابر غم و ناراحتی، منجر شده و نگرانی آن‌ها در مورد خطرات مصرف سیگار با این باورها تداعی شده و اثرات منفی مصرف را به حداقل می‌رساند. تحقیقات پیشین در این زمینه همسوبا یافته‌های پژوهش بود که گزارش داده‌اند مثبت بودن نگرش جوانان در خصوص مؤثر بودن سیگار در تعدیل خلق و خو و احساسات منفی را می‌توان یکی دیگر از دلایل گرایش به سیگار نام برد (ایراک و توسان^۱، ۲۰۰۸). در حقیقت سیگاری‌ها اغلب این عمل را به اثرهای آرام بخشی و اضطراب زدایی سیگار کشیدن نسبت می‌دهند، طوری که بیشتر سیگاری‌ها گزارش داده‌اند هنگامی که عصبانی، مضطرب، ناراحت یا دچار استرس بوده‌اند، سیگار بیشتری استعمال نموده‌اند (عزیزی، میرزایی، شمس، ۱۳۸۹).

هم‌چنین، از دیگر یافته‌های پژوهش حاضر که بیان‌گر مؤلفه درون فردی گرایش به مصرف سیگار قلمداد می‌شود این است که اکثر جوانان سیگاری در مواجهه هشدارهای

روی پاکت‌های سیگار به صورت واکنش مقابله‌ای عمل می‌کنند. یعنی جوان در مقابل هشدارها گستاخ‌ترپاسخ داده و در برابر تبلیغات سطحی تکراری مقاوم می‌شود و به بازدارنده‌های سطحی در مصرف (مثل قیمت سیگار) به صورت تقابلی برخورد می‌کند، تا آن‌جا که می‌توان گفت نه تنها تصاویر هشدار و افزایش قیمت، اثربخشی لازم را نداشته، بلکه بعضاً موجب عملکرد معکوس در جوانان سیگاری می‌شوند. مطالعات گذشته همسوبا این یافته‌های پژوهش بوده که استفاده از نشانه‌های مذکور بر روی پاکت‌های سیگار اثر مثبت ناچیزی گذاشته و در بیشتر موارد باعث گفتگوی جوانان درباره پیام تصویری، صرف‌نظر از کاهش مصرف سیگار می‌شود (شهبازی، باقیانی، مقدم، زین‌العابدینی، آمویی و ذوالقدر، ۱۳۹۲؛ مسکوپایی، نقیبی، رضایی و کوهپری، ۱۳۹۷؛ اُهِگارتی، پدرسن، یانوکیان، نلسون و وردلی^۱، ۲۰۰۷؛ هاموند^۲، ۲۰۱۱). از سوی دیگر، افراد مصرف‌کننده سیگار، در صورت تحریک نشانه‌های مصرف، نسبت به قیمت سیگار حساس نمی‌شوند و در حقیقت قیمت سیگار برای آن‌ها در اولویت‌های بعد از مصرف قرار می‌گیرد (جاستن و لوردن^۳، ۲۰۲۰) بنابراین، در مجموع، هشدارها بر نیات ترک سیگار تأثیری ندارد (خادمی‌گراشی و صفوی، ۱۳۹۸). زیرا جوانان در برابر هشدارهای مذکور، بعد از مدتی به صورتی پیش‌بینی شده عمل کرده و به صورت آگاهانه به آن واکنش‌های مخالف و بعضاً متناقض (صرف‌نظر از کاهش مصرف سیگار) نشان می‌دهند.

مقوله مصرف تفننی یکی از مضامین درون‌فردی گرایش به مصرف سیگار طبق یافته‌های پژوهش است. جوانان از سرعادی‌انگاری مصرف و ناچیز شمردن مصرف سیگار از یک طرف و یا مصرف برای سرگرمی، به سمت سیگار سوق پیدا می‌کنند. تحقیقات پیشین نیز به این مسأله اشاره کرده‌اند. راس و چالوپکا^۴ (۲۰۰۳) در

-
1. O'Hegarty, M., Pederson, LL., Yenokyan, G., Nelson, D., & Wortley, P
 2. Hammond, D
 3. Josten, C., & Lordan, G
 4. Ross, H., & Chaloupka, F. J

تحقیقات شان به این نتیجه رسیدند که جوانان به دلیل این که خطرات اعتیاد به سیگار را دست کم گرفته و به اشتباه فرض می کنند که به راحتی می توانند ظرف مدت کوتاهی آن را کنار بگذارند، به سمت آن کشیده می شوند. از طرف دیگر در ایران، به خاطر محدودیت اماکن تفریحی، سیگار، بخش جدایی ناپذیر تشکیل دهنده لحظات خوشی برای بیشتر جوانان شده است. در همین راستا، افراسیابی و مداحی (۱۳۹۵) در مطالعه خود بیان کردند که اوقات فراغت به زمان های بیکاری تبدیل شده و بیکاری نیز عموماً سبب انواع بزهکاری و انحراف ها، از جمله مصرف سیگار می شود. زیرا بسیاری از جوانان در اوقات فراغت خود (و گاهی با این تفکر اشتباه که صرفاً تفریحی ست)، دست به مصرف سیگار زده و به این رفتار پرخطر ادامه می دهند. بنابراین می توان گفت که مصرف سیگار نتیجه سوء مدیریت درست و هم چنین سپری شدن نامناسب اوقات فراغت است. طبق تحقیق احتشامی (۱۳۹۴) نیز سیگار می تواند در ابتدا به عنوان یک تفنن وارد زندگی افراد شود. به عبارت دیگر، جوانان در نبود یک تفریح سالم و یا ابزارهای تفریحی مطلوب، سیگار را به عنوان یک فعالیت تفریحی در برنامه های خود گنجانیده و در ادامه به آن گرفتار و وابسته می شوند.

یکی دیگر از یافته های پژوهش که مؤلفه درون فردی گرایش به مصرف سیگار در جوانان را نشان می دهد بحث تلقی جذابیت ظاهری و اجتماعی با سیگار است. با همین استناد، بیش از ۱۰ درصد از جوانان حاضر در برخی دانشگاه های کشور، در معرض مصرف سیگار قرار دارند (کریمی، جورمند، زنگنه، ۱۳۹۹). جوانان تصورشان از ظاهر و وجه در اجتماع را با سیگار گیراتر در نظر گرفته و همین تبدیل به یک عامل درونی برای مصرف سیگار می شود. وایچا، لی و هاچکنز^۱ (۱۹۹۸) در همین راستا به این نتیجه رسیدند که جوانان با این تفکر که بیشتر در اجتماع دیده شوند و هم چنین، جذاب ترین به نظر برسند، به مصرف سیگار روی می آورند. زیرا جوانان ممکن است مصرف سیگار را

شاخصی از به‌روز بودن و مدرن بودن در اجتماع تعریف کنند (مرزبان و کارخانه، ۱۳۹۷). یکی دیگر از یافته‌های پژوهش که مؤلفه درون‌فردی گرایش به مصرف را نشان می‌دهد به تأثیرپذیری و الگوپذیری جوانان از شخصیت‌های مشهور در فیلم‌ها بر می‌گردد. در مطالعه فوا، لِن و لِم^۱ (۲۰۱۸) مشخص شد که مصرف سیگار اغلب از طریق تأیید افراد مشهور در رسانه‌های اجتماعی پرزرق و برق تبلیغ شده و یک راهبرد برای تولید پاسخ‌های مطلوب از سمت افراد مصرف‌کننده است. نتایج یک مطالعه دیگر نشان داد که هماهنگی و تجانس تصویر فرد مشهور و تصویر محصول به نگرش تبلیغ مثبت و تمایل بیشتر به گسترش و استفاده از سیگار منجر شد (چوی و ریفن^۲، ۲۰۱۲). تفکر همسانی و تداعی ذهنی با فرد مشهور در هنگام مصرف سیگار به عنوان یک نیرو محرکه منفی برای جوانان عمل کرده و منجر به پذیرش رفتار الگوسازی شده می‌شود. یک مطالعه بر روی ۹۵۵ زن و مرد ۱۵ تا ۳۰ سال اهل کره جنوبی، نشان داد که تمایلات سیگار کشیدن پس از تماشای صحنه‌های سیگار کشیدن در فیلم‌ها، به میزان قابل توجهی افزایش پیدا کرد. همچنین غیر سیگاری‌ها نیز به هنگام تماشای این‌گونه فیلم‌ها یا کلیپ‌ها، تمایل به مصرف سیگار پیدا کردند. نکته جالب این بود که افراد غیر سیگاری پس از مواجهه با صحنه‌های سیگار کشیدن در فیلم‌ها، حتی بیشتر از زنان مردان سیگاری میل به سیگار کشیدن را گزارش دادند (سون و یونگ^۳، ۲۰۲۰).

بر اساس یافته‌های این پژوهش، می‌توان چنین نتیجه گرفت که موضوع گرایش به مصرف سیگار در جوانان نیازمند این است که جوانب و ابعاد گوناگونی به لحاظ سبب‌شناسی لحاظ و در نظر گرفته شود. پس در قدم نخست جهت بررسی موضوع گرایش جوانان به سیگار لازم است هر چه وسیع‌تر و همه جانبه‌تر به آن نگریسته شده و متناسب با مقتضیات زمان و شرایط مختص با آن، به بازنگری مؤلفه‌های شناسایی شده

1. Phua, J., Lin, J. S. E., & Lim, D. J

2. Choi, S. M., & Rifon, N. J

3. Sohn, M., & Jung, M

قبلی پرداخته شود تا رکن به‌روزشدگی در شناسایی تقویت‌کننده‌های مصرف سیگار نیز رعایت گردد. از طرف دیگر، نسل فعلی جوانان، نسبت به نسل‌های گذشته مسیر متفاوت‌تری را طی می‌کنند، به‌همین دلیل در خصوص سلامتی و بهزیستی خودشان با چالش‌های جدیدتری و جدی‌تری روبرو خواهند بود که به شکل جدی‌تری ایجاب می‌نماید که مشکلات و آسیب‌های پیش‌روی آنان هم‌چون مصرف سیگار، دقیق‌تر و متمرکزتر بررسی و مطالعه شود زیرا تمامی شواهد نشان می‌دهد که جوانان در صورت داشتن کوچک‌ترین چالش یا مسأله در زندگی، احتمال این‌که در قدم نخست سیگار را برای تسکین خود انتخاب کنند، بیشتر است.

پیشنهاد می‌شود جهت سبب‌شناسی بهتر در زمینه گرایش به مصرف سیگار در جوانان، گستره حضور متخصصان سایر رشته‌ها مانند پزشکان، روان‌پزشکان و جرم‌شناسان، علاوه بر پژوهشگران، اساتید و درمان‌گران نیز فراهم شود که گستردگی و چندوجهی بودن سیگار از جوانب گوناگون نگریسته شده و بین‌رشته‌ای به آن پرداخته شده تا مؤلفه‌های گرایش به آن به شکل کامل‌تری رؤیت شود. هم‌چنین لازم است تنوع مسیرهای ورود به مسأله سیگار در نظر گرفته شده و رسانه‌ها، افراد مشهور و خانواده‌ها در جامعه ایران، به شکل سازمان‌های تجمیعی، فعالیت مستمر داشته و به صورت هماهنگ و یکپارچه عمل نمایند. در ارتباط با محدودیت‌ها می‌توان اشاره نمود که هماهنگی با متخصصان (به‌علت نداشتن زمان آزاد) برای مصاحبه، از جمله این موارد بود. هم‌چنین شرایط حاکم بر کشور به‌علت بیماری کرونا، بعضاً کیفیت و تمایل برای مصاحبه را تحت الشعاع قرار می‌داد.

ملاحظات اخلاقی پژوهش: در پژوهش حاضر معیار رضایت آگاهانه و محرمانه بودن اطلاعات در اولویت قرار گرفت و اختیار حق خروج از پژوهش در صورت عدم تمایل به ادامه مشارکت نیز برای تمامی مشارکت‌کنندگان محفوظ گردید.

سهم نویسندگان: نویسنده مسئول، کلیه مراحل پژوهش را به تنهایی مدیریت نموده و

مسئول نگارش مقاله است.

حمایت مالی: مطالعه حاضر مستخرج از رساله دکتری آقای یوسف حبیبی بوده و بدون حمایت مالی انجام شده است.

تعارض منافع: مطالعه حاضر به صورت مستقل انجام شده و یافته‌های حاصل از آن در برگزیده تضاد با منافع شخصی یا سازمانی نیست.

قردرانی: بدین وسیله از کلیه متخصصان و جوانانی که در شرایط سخت و پراز چالش پاندمی کرونا به پیشبرد این مطالعه کمک کردند، تقدیر و تشکر می‌شود.

منابع

- احتشامی، ع. (۱۳۹۴). سیگار، دروازه ورود به اعتیاد. سلامت اجتماعی و اعتیاد. ۲ (۵): ۱۰۲-۸۷.
- احمدی، خ؛ خدادادی سنگده، ج؛ ملازمانی، ع؛ خانزاده، م؛ امینی منش، س، (۱۳۹۲). رفتار پرخطر نوجوانان: نقش نظارت والدینی و همنشینی با همسالان منحرف. ۱۲ (۴۸): ۲۱-۶.
- افراسیابی، ح؛ مداحی، ج، (۱۳۹۵). بازنمایی و تبیین نقش اوقات فراغت در اعتیاد به سیگار در میان دانشجویان. فصلنامه برنامه ریزی رفاه و توسعه اجتماعی. ۷ (۲۶): ۲۱۶-۱۷۹.
- ایازی، ز؛ مختاری، س؛ فروتن، ع؛ افکایه، پ، (۱۳۸۹). خانواده و استعمال سیگار. اولین همایش کشوری دانشجویی عوامل اجتماعی مؤثر بر سلامت. تهران، دانشگاه علوم پزشکی ایران: ۲۲-۲۱.
- براتی، ه؛ رضایی، ف؛ کریم زاده، ح، (۱۳۹۷). پیش بینی گرایش به سیگار بر اساس متغیرهای شیوه‌های فرزند پروری و سبک زندگی در دانشجویان پسر دانشگاه آزاد اسلامی خمینی شهر. دانش و پژوهش در روان شناسی کاربردی. ۱۹ (۱): ۹۰-۸۱.
- بهار، ع؛ مارین، س؛ نیک نیاز، ل؛ صادق تبریزی، ج؛ صاحبی حق، م؛ فخاری، ع؛ علامه، م؛ آرشین چی، م؛ فراهانی، ع؛ طباطبایی، م؛ سنایی، ز؛ محمدپور اصل، ا، (۱۳۹۷). برنامه‌ها و مداخلات کارآمد پیشگیری کننده و کاهش دهنده مصرف دخانیات در جوامع: یک مطالعه مروری. تصویر سلامت. ۹ (۲): ۱۴۸-۱۳۴.
- پناهی، ز؛ جوانمردی، ع؛ رمضانخانی، ع؛ عثمانی، ف؛ احمدی، ع؛ نیکنامی، ش، (۱۳۹۷). روانسنجی پرسشنامه عوامل مرتبط با پیشگیری از مصرف سیگار در دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی بر اساس سازه‌های الگوی اعتقاد بهداشتی. بهداشت در عرصه. ۶ (۲): ۱۹-۱۱.
- پناهی، ز؛ رمضانخانی، ع؛ طاووسی، م؛ عثمانی، م؛ کرمی جویان، ا؛ نیکنامی، ش، (۱۳۹۷). تأثیر مداخله آموزشی بر سواد سلامت و اتخاذ رفتارهای پیشگیری کننده از مصرف سیگار در دانشجویان. مجله آموزش و سلامت

جامعه. ۵ (۲): ۲۷-۳۵.

ترقی جاه، ص؛ حمدیه، م؛ یعقوبی، ن، (۱۳۹۱). عوامل پیش‌بینی‌کننده مصرف سیگار و قلیان در دانشجویان دانشگاه‌های دولتی. *پژوهش در پزشکی (مجله پژوهشی دانشکده پزشکی)*. ۳۴ (۴): ۲۵۶-۲۴۹.

حسینیان، م؛ نوری، ر؛ مقدسین، م؛ اصالت‌منش، س، (۱۳۹۷). پیش‌بینی مصرف سیگار و قلیان در دانشجویان بر اساس میزان سازگاری با دانشگاه، سلامت روان و انگیزه‌های مصرف. *پژوهش در سلامت روان شناختی*. ۱۲ (۲): ۱۰۱-۸۷.

خادمی‌گراشی، م؛ صفوی، ف، (۱۳۹۸). مطالعه سطوح گرافیکی هشدار در بسته‌بندی‌های سیگار و تأثیر آن بر نیات ترک مصرف؛ تحلیل نقش میانجی‌گری برانگیختگی ترس و ادراک از تهدید سلامت. *مطالعات رفتار مصرف‌کننده*. ۶ (۱): ۲۲۸-۲۱۳.

دوری بجزستانی، ص، (۱۳۹۲). اثرات سرمایه اجتماعی خانواده بر گرایش به مصرف سیگار در بین جوانان: (مطالعه موردی دانشجویان دانشگاه مازندران). *پایان‌نامه کارشناسی ارشد*، دانشگاه مازندران، دانشکده علوم انسانی و اجتماعی.

رحیم زاده، م؛ حسینی، ر؛ فاضل کلخوران، ج، (۱۳۹۵). بررسی فراوانی مصرف و علل گرایش به مصرف سیگار و قلیان در بین دانشجویان پسر و دختر تربیت بدنی دانشگاه کردستان. *مجله سلامت و بهداشت*. ۷ (۵): ۶۸۶-۶۸۱.

رستمی مسکوپایی، ف؛ نقیعی، س؛ مختار رضایی، غ؛ کوهپری، ع، (۱۳۹۷). بررسی نقش پیام‌های مصور روی پاکت‌های سیگار بر نگرش و رفتار افراد سیگاری. *مجله دانشگاه علوم پزشکی مازندران*. ۲۸ (۱۶۸): ۱۷۱-۱۶۶.

زارع مهرجردی، ف؛ سمیعی، ف؛ عابدی، م، (۱۳۹۷). تأثیر مشاوره پویایی اجتماعی بر هویت شغلی دانشجویان. *پژوهش‌های مشاوره*. ۱۷ (۶۸): ۱۲۷-۱۰۲.

ززولی، م؛ دهنندی، ر؛ یزدانی چراتی، ج؛ طاهری پور، م، (۱۳۹۹). بررسی میزان فلزات سنگین در تنباکوی سیگار و قلیان در ایران. *مجله دانشگاه علوم پزشکی مازندران*. ۳۰ (۱۸۷): ۱۰۶-۹۵.

شهبازی، ح؛ باقیانی مقدم، م؛ زین العابدینی، م؛ امویی، ع؛ ذوالقدر، ر، (۱۳۹۲). بررسی دیدگاه مردم شهر یزد درباره تأثیر رسانه‌های تصویری بر شیوع و پیشگیری مصرف سیگار بین جوانان و نوجوانان. *فصلنامه علمی-پژوهشی آموزش بهداشت و ارتقای سلامت*. ۱۰ (۳): ۴۶-۳۳.

عباسی، ز، (۱۳۹۳). ارزیابی ریسک‌های اجتماعی زندگی جوانان. *پایان‌نامه کارشناسی ارشد*، دانشگاه الزهراء، دانشکده علوم اجتماعی و اقتصاد، گروه جامعه‌شناسی.

عزیزی، ع؛ میرزایی، آ؛ شمس، ج، (۱۳۸۹). بررسی رابطه تحمل آشفتگی و تنظیم هیجانی با میزان وابستگی به سیگار. *مجله تحقیقات نظام سلامت حکیم*. ۱۳ (۱): ۱۱-۱۸.

عسکری ندوشن، ع؛ صباغچی، م، (۱۳۹۷). ارزیابی نیازهای جوانان و اولویت‌های سیاستی مرتبط با آنان در شهر یزد با به‌کارگیری الگوی اهمیت-عملکرد. *جامعه‌شناسی کاربردی*. ۲۹ (۲): ۶۴-۴۰.

فیاضی بخش، ا؛ شکوهی، م؛ جراحی، ل، (۱۳۸۸). بررسی میزان آگاهی، نگرش و عملکرد دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی تهران نسبت به استعمال دخانیات. هفته نامه دانشکده پزشکی اصفهان. ۲۷ (۱۰۳): ۸۳۰-۸۲۲.

قهوه چی، ف؛ محمدخانی، ش، (۱۳۹۱). رابطه باورهای فراشناختی، راهبردهای خودتنظیمی و هیجانات منفی در مصرف سیگار دانشجویان. مجله دانشگاه علوم پزشکی زنجان. ۸۱ (۲۰): ۱۰۲-۹۳.

کریمی، م؛ جورمند، ه؛ زنگنه، م، (۱۳۹۹). عوامل مرتبط با مصرف سیگار در بین دانشجویان: کاربرد نظریه رفتار برنامه ریزی شده توسعه یافته. مجله آموزش و سلامت جامعه. ۷ (۲): ۸۸-۸۱.

مرزبان، آم؛ کارخانه، م، (۱۳۹۷). آگاهی و نگرش دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی شهید صدوقی یزد در زمینه مصرف سیگار. طب پیشگیری. ۵ (۱): ۶۳-۵۵.

Akers, R. (2017). Social learning and social structure: A general theory of crime and deviance. Routledge. PP: 26-28.

Arora, M., Tewari, A., Dhavan, P., Nazar, G. P., Stigler, M. H., Juneja, N. S.,... & Reddy, K. S. (2013). Discussions with adults and youth to inform the development of a community-based tobacco control programme. Health education research, 28 (1), 58-71.

Awad, E., Sacre, H., Haddad, C., Akel, M., Salameh, P., Hallit, S., & Obeid, S. (2021). Association of characters and temperaments with cigarette and waterpipe dependence among a sample of Lebanese adults. Environmental Science and Pollution Research, 28 (7), 8466-8475.

Brake, M. (2013). Comparative youth culture: The sociology of youth cultures and youth subcultures in America, Britain and Canada. Routledge. P: 189-195.

Bröder, J., Okan, O., Bauer, U., Bruland, D., Schlupp, S., Bollweg, T. M.,... & Pinheiro, P. (2017). Health literacy in childhood and youth: a systematic review of definitions and models. BMC public health, 17 (1), 361.

Calvert, J. R., & Isip, U. (2020). Analyzing Big Tobacco's global youth marketing strategies and factors influencing smoking initiation by Nigeria youths using the theory of triadic influence. PP: 1-30.

Choi, S. M., & Rifon, N. J. (2012). It is a match: The impact of congruence between celebrity image and consumer ideal self on endorsement effectiveness. Psychology & marketing, 29 (9), 639-650.

Cohen, P., Kasen, S., Chen, H., Hartmark, C., & Gordon, K. (2003). Variations in patterns of developmental transmissions in the emerging adulthood period. Developmental psychology, 39 (4), 657.

Czaderny, K. (2020). Adolescent Personality Risk Factors for Tobacco Smoking and Alcohol Misuse in Adult Men. Substance Use & Misuse, 1-8.

Davis, D. R., DeSarno, M. J., Bergeria, C. L., Streck, J. M., Tidey, J. W., Sigmon, S. C.,... & Higgins, S. T. (2019). Examining effects of unit price on preference for reduced nicotine content cigarettes and smoking rate. Preventive medicine, 128, 105823.

de Guzman, M. R., & Bosch, K. R. (2007). G07-1715 high-risk behaviors among

- youth. Historical Materials from University of Nebraska-Lincoln Extension. 4099.
- Degenhardt, L., Stockings, E., Patton, G., Hall, W. D., & Lynskey, M. (2016). The increasing global health priority of substance use in young people. *The Lancet Psychiatry*, 3 (3), 251-264.
- Delaney, H., MacGregor, A., & Amos, A. (2018). "Tell them you smoke, you'll get more breaks": a qualitative study of occupational and social contexts of young adult smoking in Scotland. *BMJ open*, 8 (12).
- Dugas, E. N., Sylvestre, M. P., Wellman, R. J., Winickoff, J., Montreuil, A., & O'Loughlin, J. (2019). Measures of nicotine dependence enhance interpretation of number of cigarettes smoked in youth smoking surveillance. *Drug and alcohol dependence*, 204, 107534.
- Durkin, K. F., Wolfe, T. W., & Clark, G. A. (2005). College students and binge drinking: An evaluation of social learning theory. *Sociological Spectrum*, 25 (3), 255-272.
- Ennett, S. T., Foshee, V. A., Bauman, K. E., Hussong, A., Faris, R., Hipp, J. R., & Cai, L. (2010). A social contextual analysis of youth cigarette smoking development. *Nicotine & Tobacco Research*, 12 (9), 950-962.
- Gilman, S. E., Kawachi, I., Fitzmaurice, G. M., & Buka, S. L. (2003). Socio-economic status, family disruption and residential stability in childhood: relation to onset, recurrence and remission of major depression. *Psychological medicine*, 33 (8), 1341-1355.
- Glynn, T., Seffrin, J. R., Brawley, O. W., Grey, N., & Ross, H. (2010). The globalization of tobacco use: 21 challenges for the 21st century. *CA: a cancer journal for clinicians*, 60 (1), 50-61.
- Hagger, M. S., Rebar, A. L., Mullan, B., Lipp, O. V., & Chatzisarantis, N. L. (2015). The subjective experience of habit captured by self-report indexes may lead to inaccuracies in the measurement of habitual action. *Health Psychology Review*, 9 (3), 296-302.
- Hammond, D. (2011). Health warning messages on tobacco products: a review. *Tobacco Control*, 20 (5):327-337.
- Hay, J., Shuk, E., Cruz, G., & Ostroff, J. (2005). Thinking through cancer risk: characterizing smokers' process of risk determination. *Qualitative Health Research*, 15 (8), 1074-1085.
- Hyman, S. I., Manion, I., Davidson, S., & Brandon, S. (2007). 'Youth-friendly' characteristics of professionals in mental health settings. *Vulnerable Children and Youth Studies*, 2 (3), 261-272.
- Irak, M., & Tosun, A. (2008). Exploring the role of metacognition in obsessive-compulsive and anxiety symptoms. *Journal of anxiety disorders*, 22 (8), 1316-1325.
- Josten, C., & Lordan, G. (2020). The Interaction Between Personality and Health Policy: Empirical Evidence from the UK Smoking Bans. PP: 3-41.
- Kelly, E. V., Grummitt, L., Teesson, M., & Newton, N. C. (2019). Associations between personality and uptake of tobacco smoking: Do they differ across adolescence?. *Drug and alcohol review*, 38 (7), 818-822.

- Kloep, M., Güney, N., Cok, F., & Simsek, Ö. F. (2009). Motives for risk-taking in adolescence: A cross-cultural study. *Journal of adolescence*, 32 (1), 135-151.
- Kuehnle, D., & Wunder, C. (2017). The effects of smoking bans on self-assessed health: Evidence from Germany. *Health economics*, 26 (3), 321-337.
- Laura, E. B. (2013). *Development Through The Lifespan - [Sixth edition]*. Illinois State University. ISBN 978-0-205-95760-6. PP: 430 , 450.
- Lindström, M., & Rosvall, M. (2018). Addictive behaviors, social and psychosocial factors, and electronic cigarette use among adolescents: a population-based study. *Public health*, 155, 129-132.
- Lujic, C., Reuter, M., & Netter, P. (2005). Psychobiological Theories of Smoking and Smoking Motivation. *European Psychologist*, 10 (1), 1-24.
- Mackay, J., Eriksen, M. (2002). *The tobacco atlas*. World Health Organization. P: 9.
- Mannocci, A., Backhaus, I., D'Egidio, V., Federici, A., Villari, P., & La Torre, G. (2019). What public health strategies work to reduce the tobacco demand among young people? An umbrella review of systematic reviews and meta-analyses. *Health Policy*, 123 (5), 480-491.
- Melchior, M., Chastang, J. F., Goldberg, P., & Fombonne, E. (2008). High prevalence rates of tobacco, alcohol and drug use in adolescents and young adults in France: results from the GAZEL Youth study. *Addictive behaviors*, 33 (1), 122-133.
- Munafo, M. R., Zetteler, J. I., & Clark, T. G. (2007). Personality and smoking status: A meta-analysis. *Nicotine & Tobacco Research*, 9 (3), 405-413.
- Nichter, M. (2015). *Lighting up: The rise of social smoking on college campuses*. NYU Press. pp: 108-110.
- O'Loughlin, J., DiFranza, J., Tyndale, R., Meshefedjian, G., McMillan-Davey, E., Clarke, P.B., Hanley, J., Paradis, G. (2003). Nicotine dependence symptoms are associated with smoking frequency in adolescents. *Am. J. Prev. Med.* 25 (3), 219-225.
- O'Hegarty, M., Pederson, LL., Yenokyan, G., Nelson, D., & Wortley, P. (2007). Young adults' perception of cigarette warning labels in the United States and Canada. *Prev Chronic Dis*, 4 (2).
- O'Loughlin, J., Gervais, A., Dugas, E., & Meshefedjian, G. (2009). Milestones in the process of cessation among novice adolescent smokers. *American Journal of Public Health*, 99 (3), 499-504.
- O'Loughlin, J., Karp, I., Koulis, T., Paradis, G., & DiFranza, J. (2009). Determinants of first puff and daily cigarette smoking in adolescents. *American Journal of Epidemiology*, 170 (5), 585-597.
- Orak, U., Yildiz, M., Solakoglu, O., Aydogdu, R., & Aydiner, C. (2020). The Utility of Social Learning Theory in Explaining Cigarette Use in a Military Setting. *Substance Use & Misuse*, 55 (5), 787-795.
- Phua, J., Lin, J. S. E., & Lim, D. J. (2018). Understanding consumer engagement with celebrity-endorsed E-Cigarette advertising on Instagram. *Computers in Human Behavior*, 84, 93-102.
- Rass, O., Pacek, L. R., Johnson, P. S., & Johnson, M. W. (2015). Characterizing use patterns and perceptions of relative harm in dual users of electronic and tobacco

- cigarettes. *Experimental and clinical psychopharmacology*, 23 (6), 494.
- Ross, H., & Chaloupka, F. J. (2003). The effect of cigarette prices on youth smoking. *Health economics*, 12 (3), 217-230.
- Rossel, P. O., Paredes, L., Bascur, A., Martínez-Carrasco, C., & Herskovic, V. (2019). SAS4P: Providing automatic smoking detection for a persuasive smoking cessation application. *International Journal of Distributed Sensor Networks*, 15 (11), 1-11.
- Santalla, M., Pagola, L., Gómez, I., Balcazar, D., Valverde, C. A., & Ferrero, P. (2021). Smoking flies: testing the effect of tobacco cigarettes on heart function of *Drosophila melanogaster*. *Biology Open*, 10 (2).
- Sharma, M., & Romas, J. (2012). *Theoretical foundations of health education and health promotion*. London: Jones & Bartlett Learning, P. 18-25.
- Smith, P. H., Assefa, B., Kainth, S., Salas-Ramirez, K. Y., McKee, S. A., & Giovino, G. A. (2020). Use of mentholated cigarettes and likelihood of smoking cessation in the United States: a meta-analysis. *Nicotine and Tobacco Research*, 22 (3), 307-316.
- Sohn, M., & Jung, M. (2020). The Influence of Exposure to Smoking in Movies on Cigarette Cravings among Adolescents: A Contextual Quasi-Experimental Model. *Health communication*, 35 (1), 83-88.
- Stephen N. A., Mark. M. (2016). "Gateway hypothesis" and early drug use: Additional findings from tracking a population-based sample of adolescents to adulthood. *Preventive Medicine Reports* 4, 134-141.
- Taylor, K. A., Sharma, E., Edwards, K. C., Halenar, M. J., Kissin, W., Kasza, K. A.,... & Stanton, C. (2020). Longitudinal pathways of exclusive and polytobacco cigarette use among youth, young adults and adults in the USA: findings from the PATH Study Waves 1-3 (2013-2016). *Tobacco Control*, 29 (Suppl 3), s139-s146.
- Thrul, J., Gubner, N. R., Tice, C. L., Lisha, N. E., & Ling, P. M. (2019). Young adults report increased pleasure from using e-cigarettes and smoking tobacco cigarettes when drinking alcohol. *Addictive behaviors*, 93, 135-140.
- US Department of Health and Human Services (2012). Preventing tobacco use among youth and young adults: A report of the surgeon general, 2012 | SurgeonGeneral.gov Retrieved, <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/books/NBK99237/>.
- Webb, T. L., Sniehotta, F. F., & Michie, S. (2010). Using theories of behaviour change to inform interventions for addictive behaviours. *Addiction*, 105 (11), 1879-1892.
- Why, F. Y. P., Undarwati, A., & Nuzulia, S. (2019). The sociodemographic context of observed solitary and social smoking behaviours using a behavioural ecological approach. *Journal of health psychology*, 1359105319877447.
- Wiecha, J. M., Lee, V., & Hodgkins, J. (1998). Patterns of smoking, risk factors for smoking, and smoking cessation among Vietnamese men in Massachusetts (United States). *Tobacco Control*, 7 (1), 27-34.

- Yan, F., Zhang, Q., Ran, G., Li, S., & Niu, X. (2020). Relationship between parental psychological control and problem behaviours in youths: A three-level meta-analysis. *Children and Youth Services Review*, 104900.
- Zhan, W., Dierker, L. C., Rose, J. S., Selya, A., & Mermelstein, R. J. (2012). The natural course of nicotine dependence symptoms among adolescent smokers. *Nicotine & Tobacco Research*, 14 (12), 1445-1452.

© 2021 Iran Counseling Association, Tehran, Iran. This article is an open-access article distributed under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0 license) (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>)

